

ΟΚΤ. 1948 ΝΕ 11

Ν 1111

ΣΚΑΠΑΝΕΥΣ

Μακρονήσου

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Στρατιώτη τοῦ Σαράντα, πού τή
δαδα
τῆς Λευτεριάς κρατῶντας ἀναμμένη
ἐφώτισες τήν Ἅγια μας Ἑλλάδα
γιὰ νά ἰδῇ τή μορφή της ἡ Οἰκου-
μένη.

Γίνουμαι λαξευτής σου κι' ἀνδρι-
άντα
σοῦ στήνω στήν ψυχή μου ἀγέρω-
χο, ἴσο,
ἀτρόμητε Στρατιώτη τοῦ Σαράντα
μέ μάρμαρο παρθένο, πεντελίσο.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ

“ΣΚΑΠΑΝΕΥΣ,,

ΠΕΜΠΤΗ 28 'Οκτωβρίου 1948

Χρόνος Β'. 'Αριθ. φύλλου 11

Τιμή Τεύχους δραχμ. 2.000

Γιά Στρατιωτικούς » 1.000

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Του Γ' Τάγματος Σκαπανέων

Σ.Τ.Γ. 902 β'

*Εκδοσις Γραφ. 'Ηθικής 'Αγωγής

ΜΑΚΡΟΝΗΣΟΥ

ΤΟ “ΑΘΑΝΑΤΟ ΚΡΑΣΙ,,

“Όταν έκεινο τὸ ἀξέχαστο πρωῒνο τῆς 28 'Οκτωβρίου ἐσήμαναν οἱ καμπάνες τοῦ πολέμου, ὁ λαός μας σηκωνόταν ἀπ' τὸ κρεβάτι ξαφνιασμένος. Μιὰ νύχτα ἄφινε πίσω του, μιὰ ἡμέρα ξάνοιγε μπροστά του. “Όχι τῆ νύχτα τὴν τελευταία πού κοιμήθηκε, ἀλλὰ μιὰν ὀλόκληρη περίοδο ξένοιαστης εἰρηνικῆς, ζωῆς μὲ τὶς ἀπολαύσεις καὶ τὰ θέλητρα. Μιὰ νύχτα μὲ πέπλο ληθάργου. Καὶ τώρα ἔπεφτε ἡ αὐλαία τοῦ φωτός. Οἱ ἠθοποιοὶ ἔπρεπε νὰ βγοῦν πιά ἀπὸ τὰ παρασκήνια καὶ νὰ ἔρθουν στὸ μεγάλο προσκήνιο, γιὰ νὰ παίξουν τὸν ὑπεύθυνο ρόλο τους.

“Ετριψε τὰ μάτια του ἀπὸ τὸ ἐφιαλτικὸ ξύπνημα ὁ Ἕλληνισμὸς κι' ἀνακάθισε στὸ κρεβάτι. “Ερριξε τὸ βλέμμα του ἔξω ἀπ' τὸ παράθυρο. Μιὰ ροδαυγὴ ἐσκέπαζε τὴν ἀτμόσφαιρα. Δημιουργοῦσε παραισθήσεις κι' ἀνατάραζε μνήμες. “Αρχ σε πιά νὰ καταλβαίνῃ ὁ λαός μας ὅτι Η ΑΥΛΑΙΑ ΕΙΧΕ ΠΕΣΕΙ. Καὶ φῶς, ἄπλετο φῶς πλημμύριζε τὴ σκηνὴ τόσο, πὺ ἀπογύμνωνε κάθε ψεύτικη ἀποτίμησι τῶν κραισίμων στιγμῶν. “Ενας Ξέρξης, οὔτε λίγο οὔτε πολὺ, ἐρχόταν πάλι. Καὶ ἡ προειδοποίησι ἦταν σαφῆς. ΥΠΟΤΑΓΗ ἢ ΘΕΡΜΟΠΥΛΕΣ. “Ήταν εὐκολο ὁ χθεσινὸς ἄνθρωπος τῆς καθημερινῆς συντονίας νὰ ἀναλάβῃ νὰ γίνῃ ἡ ἥρωας τέτοιων μύθων, πὺ ἀναγράφουν οἱ ἱστορίες καὶ διδάσκουν οἱ τραγωδίες; “Αλλὰ εἶπαμε. Ὁ Ἕλληνισμὸς ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ καταλάβαινε ἤδη ὅτι μιὰ αὐλαία εἶχε πέσει. Κι' αὐτὸς ὁπωσδήποτε ἦταν κι' ὅλας ὁ ἥρωας μιᾶς μεγάλης τραγωδίας. Στὴν ψυχὴ μας τότε ἔγινε τὸ ΠΡΟΣΚΛΗΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΗΘΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ—πρὶν γίνῃ τῶν ὑλικῶν ἀπ' τὸ Κράτος. Τὸ δαιμόνιο τῆς φυλῆς κυλίστηκε πάλι μέσα σ' ἀνταριασμένα πέλαγα τῆς ψυχικότητάς μας σὰν τὴν αἰώνια μυθικὴ γοργόνα. Τράβηξε στὰ εἰρηνικὰ ἀκρογιάλια κιὰ ν' ἀντικρούσῃ ὀλόγυμνες τὶς λευκὲς καὶ πανώριες θεότητες τοῦ πνεύματος καὶ πάλι ἐχύμηξε πρὸς τ' ἀνήλιαγα βάρη τῶν αἰώνων μας. Καὶ τέλος βγήκε στὴν ἐπιφάνεια σταματώντας τὰ καράβια τῶν νέων καιρῶν.

—Ζεῖ ὁ βασιλιάς 'Αλέξανδρος;

“Εκείνη τὴν ὥρα ὁ 'Ελληνας ἀπ' τὸ παράθυρο ἀντίκρουζε τὶς κολῶνες τοῦ Παρθενῶνα ἢ ἄλλες ἱερὲς κολῶνες ἢ πέτρες πὺ σκέπαζαν ἁγιασμένα κόκκαλα πατέρων τρανῶν ἢ χορτάρια πὺ ματώ

θηκαν ἀπὸ ἀτέλειωτους ὑπερασπιστὲς τῆς ἐλευθερίας. Καί... τὰ καράβια ἀπάντησαν τρομαγμένα στὴν ἀνήσυχη γοργόνα.

—Ναί, Ζεῖ καὶ βασιλεύει. 'Ο θρύλλος τοῦ Ἕλληνικοῦ πνεύματος μένει ἀκατάλυτη πραγματικότης. 'Η “Ελλάς τῆς 'Ελλάδος” ΔΕΝ ΠΕΘΑΙΝΕΙ...

Σὲ τέτοιες ἱστορικὲς καμπές, πὺ τὸ μέταλλο τῆς ψυχῆς δίνει ἐξετάσεις ἀνάμεσα σὲ σφύρα καὶ σὲ φωτιά ἀποδεικνύεται ἡ ἠθικὴ ἀντοχὴ τῶν ἔθνων. 'Η 'Ελλάδι στὶς 28 'Οκτωβρίου ἔδωσε τὶς ΜΕΓΑΛΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΜΑΣ ΒΙΟΥ καὶ τὸ ψυχικὸ τῆς μέταλλο ἀπεδείχθη ΧΡΥΣΑΦΙ ΑΛΩΒΗΤΟ. Μετὰ τὸ μεγάλο «παρῶν» τοῦ πρωῒνου ἐκείνου, ὁ Ἕλληνισμὸς ἔγινε ἄλλος ἄνθρωπος. Τὰ πόδια του περπατοῦσαν στὰ βράχια τῆς Πίνδου ἐνῶ τὸ μέτωπό του ἄγγιζε τ' ἄστρα. Οἱ θεατὲς—ἡ οἰκουμένη—ἀπ' ὅλες τὶς μεριὲς χειροκρότησαν μὲ μεγάλο θαυμασμὸ τὴν ἐμφάνισι τῶν ἡρώων στὸ ἱερούργικὸ ἀνέβασμα τῆς τραγωδίας. Γιατὶ δὲν ἦταν μόνο ἡ ἔξαρσι καὶ τὸ ὕψος τῆς ἀνδρείας πὺ ξεπερνοῦσε τὶς χιονισμένες κορυφὲς τοῦ 'Ίβαν καὶ τοῦ Μοράβα. “Ήταν πρὸ παντὸς Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΝΙΚΗΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΙΚΩΝ ΟΠΛΩΝ. Τὸ ντρόπισμα τῶν «ἀνίκητων». “Όλη ἡ οὐσία δὲ βρίσκεται στὸ γεγονὸς ὅτι τοὺς 'Αλβανομάχους τοὺς κίνησε ἓνας ἅγιος πόθος ἐμφυτος πὺ ἔκανε φτερὰ καὶ στὶς γυναῖκες τῆς Πίνδου. Κάτι παρόμοιο μὲ τὸ ὀρμέφυτο τοῦ θεοῦ καλλιτέχνη. Κανένας δὲν τοὺς δούλεψε σὲ σχολὲς Μπούλκες οὔτε τοὺς πῆραν ἐντροῦχτορες γιὰ νὰ τοὺς ὑπνωτίσουν πάνω στὰ μέτρα τοῦ «πιστεύω» τους. 'Η ἀντοχὴ καὶ ἡ θυσία τῶν 'Αλβανομάχων ἦταν αὐτοδημιουργητὸ αἶσθημα, ΚΑΡΠΟΣ ΑΓΝΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΟΣ. “Όχι κονσέρβα. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ πρῶτο ἀνακοινωθὲν μιλοῦσε γιὰ ἀπλότητα καὶ γιὰ ὑπερφάνεια. «Αἱ ἡμέτεροι δυνάμεις ἀμύνονται τοῦ πατριῶν ἐδάφους»....

“Η αὐλαία τῆς πρώτης σκηνῆς ἔπεφτε μέσα στὴν ἀποθέωσι. Οἱ ἥρωες ἐνοιωθῶν ὅτι εἶχαν «μεθύσει ἀπὸ τ' ἀθάνατο κρασί», ὅπως λέγει ὁ ποιητὴς, τοῦ μύθου τῆς φυλῆς. 'Ο ρόλος τους πιά ἦταν ἓνας, ὅποια πλοκὴ κι' ἂν ἔπαιρνε ἡ τραγῳδία. Σημαίτες 'Ελευθερίας θὰ ὑψώνονται ἀδιάκοπα σ' αὐτὴ τὴ Χώρα, ὅποιος τύραννος κι' ἂν φανῇ.

TAKHΣ ΠΑΝΤΑΖΗΣ

ΣΚΑΠΑΝΙΕΣ

ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΤΗΣ ΓΙΑΓΙΑΣ

Όκτώ δλάκερα χρόνια διάβηκαν από τότε που καταλύθηκε η χαρά και η ησυχία σε τούτη τη βραχογέννητη γη. Η πρώτη ύπουλη κανονιά που πυροδοτήθηκε στις 'Αρβανιτιάς τ' άραχλα κακοτόπια, ξέσχισε τη γαλήνη, που βασίλισσα είχε στρώσει το θρόνο της πάνω στα φτωχά θυμάρια, στα σκιερὰ πλατάνια και στα φωτεινά λιοστάσια. 'Ολόγυρα τὸ φῶς της ήταν για τὸν ἀνθρώπου ἡ παρηγοριά κι' ἡ ἀνακούφιση στὴ ζωὴ. 'Απὸ τὴ φτώχεια μας, πείσνε το γαλανὸ χῶμα τ' οὐρανοῦ, πέντε λευκά μάρμαρα σκιλισμένα, δυὸ μνημεῖα ἀπ' τοὺς ἀρχαίους νεκροὺς, λίγες χούφτες καπνὸ καὶ δυὸ κασέλες σταφίδα. Τὰ εἶδε ὁ κατακτητὴς, ἀγνάντεψε τοὺς ἐλεύθερους βράχους, ζήτησε καὶ στὴ βουλημιά του ἔστειλε γιὰ νὰ τὰ πάρει, κανόνια, πεζοὺς, καβαλλάρηδες, μηχανεὶς κι' ἀνθρώπους, φτερά με μπόμπες, πλεούμενα πολλά. Ξεσηκωμὸς. 'Η σάλπιγγα ἀνατρίχασε τὸν ἀέρα, τὰ μπράτσα ἀδραξαν τὰ ὄπλα, τὰ μπαϊράκια κυμάτισιν στὰ κοντάρια τους, κι' οἱ ἄνθρωποι τράβηξαν γιὰ τὸ γδικιωμὸ.

Πόλεμος

'Αντάρα. Κακὸ πολὺ. 'Ανασκάφτηκε ἡ γῆ συθήμελα. Οἱ νεκροὶ πετάχτηκαν ἔξω ἀπὸ τοὺς τάφους. Σταυροὶ πάνω στὸ κάμπο καὶ στὸ βουνό. Ξύλινοι πολλοί. Τὰ πουλιά τρομαγμένα φτερούγισαν γιὰ τὸ Νότο. Τ' ἀνθία ἔσκυψαν καὶ χώθησαν μέσα στὴ γλῶσσὴ που κατοπεινὰ ξεράθηκε κι' ἔβγαλε ἕνα μετὸ χῶμα τῆς μπλάβας γῆς τῆς ζυμωμένης ἀπὸ τὸ αἷμα τ' ἀνθρώπου που χύθηκε ὀλόγυρα ζεστό. Κατοχή!

'Η σημαία λιγοθύμησε στὸν ἴσιό

της κι' ἔγειρε στὸ σεντούκι τῆς φυλῆς. 'Όλα κείνα που δίνουν νόημα στὴ ζωὴ τ' ἀνθρώπου, ἔφυγαν ἀλάργα μετὸ καρὰβι πούβαλε πλώρα στὶς ἐλεύθερες πατρίδες. Σὲ μᾶς ἔμεινε ὁ πόνος, ἡ δυστυχία, τὸ ξεκλήρημα, ὁ χαμὸς, ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴ διατήρηση τοῦ κορμοῦ, ἡ καθολικὴ μας ἀντίσταση, ὁ χειμῶνας στὴ ψυχὴ καὶ στὸ σῶμα. Κρῖο, θανατικὸ, πείνα, χαμὸς.

Τὶς κρυερὲς ἐκείνες νύχτες κοντὰ στὸ τζάκι στριμωγμένοι ἀκούγαμε τὴ γιαγιά μας στὰ παραμῦθια της. Τὸ παραμῦθι που ζέσταινε τὶς ψυχές. Πούφερνε τὴν ἀνοιξὴ ἀνθοφόρα μέσα στὴ νέκρα τὸν χειμῶνα.

Πῶς τὸ θυμᾶμαι ἐκείνο τὸ παραμῦθι...

— Ἀῦριο, παιδιὰ μου, θὰ γαλὴ νέψει πάλι ὁ τόπος. Θάρθει ξανά εὐρηνοφόρα κι' ἀνθοστόλιστη ἡ χαρά. Καὶ θὰ πάθουν τὰ μίσση καὶ οἱ ἄνθρωποι νὰ σκοτώνουν. Πάλι στολισμένες οἱ κοπελιές τὴν ἀνοιξὴ θὰ μαζεύουν λουλούδια στὰ λειβάδια καὶ θὰ πλέκουν τραγούδια τῆς ἀγάπης. Οἱ νιοὶ θ' ὁμορφοστολιζονται νὰ πάν στὰ πανηγύρια, κι' οἱ γέροι θὰ πεθαίνουν γαλήνῃ στίς ζεστὲς ἀγκαλιές τῶν παιδιῶν τους. Στὴν ἄκρη τ' ὄριζοντα φάνηκαν οἱ πλουμιστὲς μπρατσιέρες που ὀρθοπλώρησαν δῶθε μ' ὀλάνοιχα φουσκομένα πανιά, με τροφές με ψωμιά, με ζεστά ροῦχα. Μὴ σὰς φοβίξει, παιδιὰ μου, τὸ σκοτάδι τὸ πνιγρὸ που τώρα πλάκωσε ὀλόγυρα τὴ γῆ μας, σὴν νὰ θέλει νὰ πνίξει, νὰ τὴ κάνει ἕνα μ' αὐτό. Νά... Βλέπετε ἐδῶ τὴ χόβολη τούτη που σπιθβολάει στ' ἀνακίτωμα τῆς τοιμπίδας; Πάει νὰ τὴ φάει ἡ στάχτη, νὰ τὴ πνίξει... Μὰ ὅμως... κυττάτε τὴν πῶς ἀναδύνεται, πῶς ἀστραφτοφαίνεται καὶ φεγγοβολάει πυρόχυτα, φλογάτα. 'Υπάρχει δῶ μέσα ἡ ζεστασιά ἡ καμωμένη ἀπὸ σπῖθες μονάχα. 'Απὸ σπῖθες τῆς Λευτεριάς. 'Υπομονή. Οἱ ἄνθρωποι οἱ ξένοι, οἱ ξανθότριχοι μετὰ τὰ ξανθὰ κεφάλια, κι' οἱ ἄλλοι μετὰ τὰ φτερά καὶ τὰ φουσκομένα μάγουλα εἶναι ζωντανοὶ νεκροί. Κουβάλησαν πάνω σὲ μηχανές τὸν ἐπιτό τους χωρὶς πίστη, χωρὶς ἐλπίδα, δίχως ἀνθρώπινα καὶ συμπόνια. Σκοτώνουν μετὴν ἐλπίδα νὰ κλέψουν τὴ σπῖθα που ὑπάρχει στοὺς δικούς μας κι' ἀντιφεγγίζει ὀλόγυρα καὶ λάμπει καὶ δίνει νόημα καὶ σκοπὸ. Γυρῖστε τὰ μάτια κεῖ πάνω στὸ χιονισμένο Πόγραδετς. Οἱ πάγοι δὲν ἔλυσαν ἀκόμα τ' ἀχνάρια τῆς ἀρβύλας τοῦ φαντάρου μας που σκάλισαν τὸ μεγάλο του «'Όχι».

ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ

ΔΥΟ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΕΣ

28-10-1940 — 28-10-1948. Δυὸ χρονολογίες που στέκουν σταθμοὶ στὴ Νεώτερη 'Ιστορία τοῦ 'Εθνους καὶ που συμβολίζουν τὴν ψυχικὴ μας δύναμη καὶ τὴν ἀπόφασή μας νὰ ζήσουμε αὐτεξούσιοι κι' ἐλεύθεροι στὸν τόπο αὐτόν, που μετὸ τόσο αἷμα πότισαν οἱ πρόγονοὶ μας. Δυὸ χρονολογίες μέσα ἀπ' τὶς ὁποῖες ξεπηδᾷ ἕνα ὀλόφωτο, ἕνα τεράστιος σημασίας ΟΧΙ. Τὸ ὄχι που βροντοφωνάξαμε χθὲς στίς σιδεροφρακτες φασιστικὲς ὀρδὲς καὶ που ἐπαναλαμβάνουμε σήμερα με στεντόρια φωνὴ στοὺς Σλαῦνους φωτοσβέστες τῆς Βαλκανικῆς καὶ τὰ ντόπια ὄργανά τους που πίστεψαν πῶς μπορούν νὰ ἐπιτύχουν ἐκεῖ που κατ' ἱστορικὴν ἀνάγκη ἀπέτυχαν οἱ προδρόμοὶ τους βάρβαροι καὶ ποὶ ἀποτυγχάνουν συνέχεια ἐδῶ καὶ 3.000 χροῖνια. Γιὰ τὸ σκληρὸ μάθημα που παίρνουν περιτεύουν τὰ λόγια. 'Ενα μόνο τοὺς λέμε. Τὰ ἑλληνικὰ νεῖατα που ἔθαψαν στὴν Πίνδο καὶ στὸν Μοράβα τὰ κοτακτητικὰ ὄνειρα τῶν Φασιστῶν, γρήγορα θὰ θάψουν καὶ τὰ δικὰ τους. Τὸ κατακύλισμά τους ἀρχισε καὶ τὸ τέλος τους πλησιάζει. Εἶναι κοντὰ.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΜΑΡΣΑΛ

Μεγάλη, πολὺ μεγάλη ἡ χαρὰ που κῶσαμε ὅλοι οἱ 'Ελληνες;—Λαὸς καὶ Στρατός—ἀπ' τὴν ἐπίσκεψη τοῦ 'Αμερικανοῦ στρατηγοῦ Μάρσαλ. Κι' αὐτό, γιατί ὁ δοξασμένος στρατηγὸς τοῦ τελευταίου πολέμου καὶ νῦν 'Υπουργὸς τῶν 'Εξωτερικῶν τῆς Μεγάλης μας προστάτιδος τῆς 'Αμερικανίας

Αὐτὸ τὸ ἄψυχο κρύβει τὴν ψυχὴ μας. Ἀῦριο, ροδίζει παιδιὰ ἡ ἀνατολὴ τῆς γαλήνης, τῆς χαρᾶς... Κουράγιο παιδιὰ μου...>

Πέρασαν ἀπὸ τότε που μᾶς ἔλεγε τὸ παραμῦθι της ἴ, γιαγιά ὀκτὼ δλάκερα χρόνια. Στὴ σημερινὴ μεγάλη μέρα που τὰ χνάρια τοῦ τσαρουνιοῦ σκάλισαν τὸ μεγάλο μας «'Όχι» τὸ θυμήθηκα. Καὶ μαζί μ' αὐτὸ καὶ τὴ γιαγιά. Καὶ πόσα ἄλλα...

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΛΗΣ

νικής Συμπολιτείας, έγινε όσον για μās όσον και για όλο τον ελεύθερο κόσμο, Σύμβολο δικαιοσύνης και έγ γύηση της ελευθερίας. Το ταξείδι του μās γέμισε χαρά και έκορόφωσε την εύγνωμοσύνη του Έθνους προς το πρόσωπον του Στρατηγού. Διότι ό κ. Μάροαλ αφίνοντας στες κρίσιμες αυτές ώρες τό Παρίσι για νά έρθη στην πατρίδα μας έστρεψεν τά βλέμματα της Οικουμένης προς αυτήν. Τό γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την επέτειο της Ιστορικής 28 'Οκτωβρίου 1940 δέν μπορεί παρά νά επηρεάση εύμενώς τό Έλληνικό στόν Ο.Η.Ε.

Η ΕΛΒΕΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Τήν επίσκεψη του Έξ. Πρεσβευτού της Έλβετίας και της κυρίας Στούκι, του Δν)του του Δ. Κομιτάτου του Έρυθρου Σταυρού κ. Λαμπέρ και άλλων επισήμων ξένων μας της 9 10-48, χαιρέτισε τό νησί μας γενικά και τό Τάγμα μας ιδιαίτερα με όλον τον όφειλόμενο ένθουσιασμό και εύγνωμοσύνη, για όσα έκαναν και έξακολουθούν νά κάμουν για τή χώρα μας και τό νησί μας. Όταν όμως πρόκειται για τήν φίλη Έλβετική Δημοκρατία και τους αξίους εκπροσώπους της κάθε εκδήλωση είναι μπροστά στην τεράστια όφειλή που έχουμε προς αυτήν, τόσο σαν Έθνος όσο και σαν μέλη της Διεθνούς Κοινωνίας. Και τούτο, γιατί ή λευκή αυτή χώρα με τον ύπεροχο λαό της, της ελευθερίας και του Εύρωπαϊκού πολιτισμού. Σάν τέτοια τήν χαιριάζουμε σήμερα. Και τήν εύγνωμονούμε...

Τό έξωφύλλό μας είναι σύνθεση του κ. Κακογιάννη. Το δευτέρου έξωφύλλου οι πολεμικές φωτογραφίες παριστάνουν όπλιτην, ή μία τή στιγμή της έξορμής της ή άλλη του άλματος.

Οι φωτογραφίες αυτές καθώς και του σαλονιού ανήκουν στόν κ. Βερβέρη.

Τά σκίτσα ανήκουν στόν σκιτσογράφο μας στρ. Θ. Κόκκινο.

«ΣΚΑΠΑΝΕΥΣ»

ΤΟ ΣΤΙΛΕΤΟ

Τόν πόλεμον αυτόν δέν τον εξητήσαμε, δέν τον προκαλέσαμε, δέν τον ήθελήσαμε. Μās έπεβλήθη. Μās έπεβλήθη κατά τον худαιότερον, κατά τον σκαίότερον τρόπον. Άμα έμειναν οι προκλητικοί άναπόνητοι, άμα ήκούσθησαν οι σιωπηλήν άπάθειαν αι προκλησεις, άμα κατεβλήθη προσπάθεια όπως άγνοηθή και αυτή ή ταυτότης των γενναίων, οι όποιοι έπνιξαν άγκυροβολημένην τήν «Έλλην», εις τό τέλος, έπειδή φόβος υπήρχε μή αι ύβρεις αι συκοφαντίαι και οι πνιγμοί δέν χρησιμοποιούν και δέν γίνη πόλεμος, κατέφθασε χθές ό κ. Γκράτσι εις τό σπήτι του Πρωθυπουργού της Ελλάδος, εις τās τρεις τό πρωί, και του έξήτισε, προχειρώς, τήν άδειαν νά μās καταλάβη. Τήν άδειαν νά καταλάβη τήν Κόρυραν, τήν 'Ηπειρον, τήν Κρήτην, τόν Πειραιά και «στρατηγικά σημεία» χρήσιμα εις τους 'Ιταλους. Και όταν και εις αυτό τό αυθαδές αίτημά του δέν έδόθη άμέσως άπάντησις, άμέσως έδήλωσεν ότι μετά ώρας τρεις οι 'Ιταλοι θά εισβάλον εις τό έδαφός μας :

— Τότε άποτελεί κήρυξιν πολέμου τό διάβημά σας :

Ό προσβευτής δέν άπήνησεν, αλλά περι τό έξημερώματα—μετά ώρας όχι καν τρεις αλλά δύο—άπήνησεν από ξηράς και άέρος οι 'Ιταλοι. Έπάνω δια των συνόρων της 'Αλβανίας έπεχείρησαν νά προσβάλουν τās θέσεις μας. Έδώ, έφθασαν με τό άεροπλάνα των και έκτύπησαν τās Πάτρεις, τήν Κόρινθον, τό Τατόι. Διατί ;... Διότι είναι μωροί. Διότι έχοντας άνάγκην νά νικήσουν εις αυτόν τουλάχιστον τον πόλεμον κάτι, έπιστευσαν ότι έδώ, εις τήν 'Ελλάδα, θά τους δοθής ή εύκολος νίκη, και ότι έδώ θά συναντήσουν άνθρώπους οι όποιοι θά τακτοποιήσουν με τους αριθμούς τήν τιμήν των και θά μετρήσουν τά όσα έχουν πυροβόλα και άεροπλάνα και άρματα μάχης και, άμα πεσθον ότι δέν έχουν ουδέ τό δέκατον εκείνων τά όποια διαθέτουν οι 'Ιταλοι, θά παραδώσουν τήν γήν εις τους στρατούς των άμαχητί και άμαχητί τās παρειάς των εις τους κολάφους των. Άλλά διατί πριν έδώ κινήθής προς τον πρωθυπουργόν οίκον ό φαιδρότατος άντιπρόσωπος των και κινήθής εις τήν 'Ηπειρον ό στρατός των, δέν έριπταν ένα πρόχειρον βλέμμα εις τήν 'Ελληνικήν Ιστορίαν ;... Πότε ή 'Ελλάς παρεδόθη άμαχητί ; Πότε ένικήθη πριν ποτίση τό χρώμα της με τήν τελευταίαν ρανίδα του αιματός της ; Είς ποίαν στιγμήν έκαμε λογαριασμούς των δυνάμεών της προς τās δυνάμεις του άντιπάλου της, διά νά μάθη έπειτα αν έχη τήν δυνατότητα νά υπερασπίση τήν τιμήν της ; Κράτος μικρόν με Ιστορίαν μεγίστην, μήτηρ θηλάσασα τήν ύψηλιον, φάρος λαμπροτάτου φωτός ή 'Ελλάς καταγγάσασα τους αιώνας, έδωσεν εις όλην τήν άνθρωπό-

τητα όχι μόνον τήν ζωήν, τό φώς, τον πολιτισμόν, τά γράμματα και τās τέχνας, αλλά και τό παράδειγμα της αυθουσίας και του ήρωισμού, τήν Σαλαμίνα, τās Θερμοπόλας, τό Ζάλογγον, τό Σούλι, τό Μεσολόγγι...—Κληρονόμοι πλούτου τόσον μεγάλου, βαρείς από τον φόβτον τόσον θρύλον και τόσον παραδόσεων, πώς μās εφαντάσθησαν τώρα κύπτοντας έμπρός εις τά κατάσχητα των πετρελαίων και της βενζίνης και των μηχανοκινήτων μονάδων και άποφασίζοντας νά παραδώσωμεν τήν ιστορίαν μας εις τους αριθμούς και εις τά πετρελαία τήν τιμήν μας ;

Θά αποθάνωμεν όλοι. Χωρίς νά σρέπη, χωρίς νά τό θέλωμεν. Διότι όταν ό πόλεμος έξερράγη, όταν οι Ισχυροί σενεπλάκησαν, προσεπαθήσαμεν παντί τρόπω νά έχωμεν τήν πτοχήν εύτυχίαν μας εις μίαν γωνίαν άπυρόβλητον και τριάν Δέν είχαμεν έχθρότητας, δέν είχαμεν μίσην. 'Ηθελήσαμεν νά μείνωμεν έξω του άγώνος των άλλων επιβάλλοντες σιωπήν και εις αυτούς τους παλμούς της καρδιάς μας. Δέν προκαλέσαμεν κανένα, δέν ήπατήσαμεν κανένα, δέν ήθελήσαμεν ουδέ στόχοι ύπονοιών νά ύπάρξωμεν άπειναντι ουδενός. Άλλ' άλλως έδοξεν εις τήν Μοίραν και εις τους αιώνιους Βρούτους αυτής της γής. Εκεί, εις τήν γωνίαν όπου ήλπιζαμεν ότι δέν θά μās φθάσουν αι σφαίραι και τά θραύσματα των όβιδων, παρουσιάσθη ξαφνικά τό σιλέτον. Θά τό όποδεχώμεν—τό υπέδέχθημεν ήδη—με τό μέτωπον ύψηλά με τό στήθος προισταμένο, με τās χείρας ενόπλους, με κάτι άνώτερον από τον χάλυβα, τά άεροπλάνα και τό πετρελαίον : Με τό θάρρος και τά πτερά της ψυχής. Θά αποθάνωμε όλοι, χωρίς νά πρέπη και χωρίς νά τό θέλωμεν. Και αν οι 'Ιταλοι κατορθώσουν νά νικήσουν ένα Λαόν, ό όποιος; Έχει άποφασίσει νά αποθάνη, έ, τότε, θά είναι ή από αιώνων πρώτη μεγάλη και παράδοχος νίκη των. Άλλ' αυτό δέν θά συμβής. 'Η 'Ελλάς θά νικήση, θά νικήση ή αυτοθυσία τό θάρρος, ή ιδέα—και τό σιλέτον θά ήτηθής.

Γ. Α. ΒΛΑΧΟΣ

Άπό τήν «Καθημερινή» της 29-10-1940

ΜΕΧΡΙ
ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ
ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ
ΠΟΛΕΜΟΥΣΑΝ ΣΑΝ ΗΡΩΕΣ
ΤΩΡΑ
ΟΙ ΗΡΩΕΣ ΠΟΛΕΜΟΥΝ ΣΑΝ ΕΛΛΗΝΕΣ

ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΟΥ ΕΠΟΥΣ

“Ωρα 2.50” τής 28 ‘Οκτωβρίου 1940
 ο Προσβευτής τής ‘Ιταλίας εστάθμευε
 με τὸ αὐτοκίνητό του στὴν Κηφισιά,
 μπροστὰ στὸ σπίτι, ὅπου διέμενε ὁ
 Πρωθυπουργὸς Ἰωάν. Μεταξᾶς. Ὁ
 Μεταξᾶς ἀναγκάζεται νὰ σηκωθῆ ἀπ’
 τὸ κρεβάτι. Τὴ συνέχεια τῶν γεγονό-
 των τῆς ἱστορικῆς νύχτας μᾶς δίνει ἀ-
 νάγκλωφα ὁ κ. Δ. Κ. Σβολόπουλος, (ὁ
 πόλεμος τῶν Ἑλλήνων 1940—41).

«... Ὅταν ὁ τότε Πρόεδρος τῆς
 Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ ὁ Πρό-
 σβυς τῆς Ἰταλίας Γκράτσι εἰσήλθον
 καὶ ἐκάθισαν, ὁ Γκράτσι ἐξήγαγεν ἕ-
 να μεγάλο φάκελλον ἀπὸ τὴν τσέπη
 του καὶ τὸν ἔδωσε εἰς τὸν κ. Πρόε-
 δρον.

— Ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεώς
 μου...

Ὁ Ἕλλην Πρωθυπουργὸς ἤρχισε
 νὰ διαβάζη μόνος ἀργὰ τὸ τελεσί-
 γραφον.

... «Ἐὰν τὰ ἰταλικά στρατεύματα
 ἤθελον συναντήσῃ ἀντίστασιν, ἡ ἀν-
 τίστασις αὕτη θὰ καμφθῆ διὰ τῶν ὀ-
 πλων καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θὰ
 ἔφερε εὐθύνας, αἱ ὁποῖαι ἤθελον ἐκ
 τούτου προκύψῃ...»

Ὁ Ἕλλην Πρωθυπουργὸς ἐτελείω-
 σε τὴν προσεκτικὴν ἀνάγνωσιν τοῦ
 κειμένου καὶ ἔθεσε τὸ τελεσίγραφον
 εἰς τὸν φάκελλον.

Ὁ Γκράτσι τότε προσέθεσε :

— Κύριε πρόεδρε ἔχω τὴν ἐντολὴν
 νὰ σᾶς ἀνακοινώσω ὅτι εἰς περίπτω-
 σιν μὴ ἀποδοχῆς τῶν ὄρων τοὺς ὀ-
 ποῖους ἀνεγνώσατε, τὰ ἰταλικά στρα-
 τεύματα θὰ εἰσβάλλουν εἰς τὴν Ἑλλά-
 δα τὴν ἕην πρωΐνην.

Ὁ Ἕλλην Πρωθυπουργὸς ἐσηκώθη:
 — Κύριε Πρόεδρε τὸ περιεχόμενον
 τοῦ τελεσίγραφου καὶ ὁ τρόπος κατὰ
 τὸν ὁποῖον μοὶ ἐπεδόθη, σημαίνουν
 κήρυξιν πολέμου ἐκ μέρους τῆς Ἰτα-
 λίας.

Ὁ Γκράτσι διέκοψε :

— Ἄν δώσητε διαταγὴν εἰς τὰ
 στρατεύματά σας νὰ ἀφήσουν εἰς τὰ
 ἰταλικά ἐλευθέραν τὴν δίοδον...

Ὁ Ἕλλην Πρωθυπουργὸς :

— ΟΧΙ! Δὲν πρόκειται νὰ δώσω
 καμμίαν διαταγὴν εἰς τὰ στρατεύμα-
 τά μας νὰ ἀφήσουν εἰς τὰ ἰταλικά ἐ-
 λευθέραν τὴν δίοδον. Ἀλλά, προσέ-
 ξατε! Καὶ ἂν ἀκόμη ἐπρόκειτο νὰ
 τὴν δώσω—ποῦ δὲν θὰ τὴν δώσω—ἡ
 ὥρα εἶναι τρεῖς καὶ μισή. Πρέπει νὰ
 ἐνδυσθῶ, νὰ κατέβω εἰς τὰς Ἀθήνας,
 νὰ ἐξυπνήσω τὸν Βασιλέα, ὁ ὁποῖος
 εἶναι εἰς τὸ Τατόι, νὰ φέρω τὸν Ὑ-
 πουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν καὶ τὸν
 Ἀρχηγὸν τοῦ Ἐπιτελείου, οἱ ὁποῖοι
 ὅλοι κοιμούνται, νὰ ἐξυπνήσω στρα-
 τιωτικούς, ὑπαλλήλους, τηλεγραφητάς
 καὶ νὰ κατορθώσω νὰ φθάσῃ ἡ ἀπό-
 φασίς μας πρὸ τῆς ἕως πρωΐνης εἰς
 τὰ προκεχωρημένα φυλάκια τῶν συ-
 νόρων μας. Αὐτὸ πρακτικῶς, εἶναι ἀ-
 δύνατον. Σᾶς τὸ λέγω, ὄχι διὰ νὰ νο-
 μίσετε ὅτι θὰ ἔδωκα ποτὲ μίαν τοιού-
 του εἴδους διαταγὴν, ἀλλὰ νὰ ἐννοή-
 σετε ὅτι γνωρίζω ὅτι ἡ Ἰταλία, μὴ
 καταλειποῦσα οὐδεμίαν ἐκλογὴν με-
 ταξὺ συρραζέως καὶ εἰρήνης κηρύσσει
 εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν πόλεμον.

Καὶ δίδων εἰς τὸν Γκράτσι νὰ ἐν-
 νοήσῃ ὅτι ἡ συνέντευξις ἐτελείωσε :

— Alors, la c'est guerre!

Ὁ Γκράτσι μὲ καταφανῆ ταραχὴν
 προσεπάθησε νὰ προσθέσῃ κατι. Δὲν
 προχώρησε ὅμως καί, χωρὶς ἄλλον
 χαιρετισμόν, ἀνεχώρησε.

Καὶ ἔτσι ἄρχισε ὁ μεγάλος πόλεμος
 τῆς Ἑλλάδος.

Σὲ λίγη ὥρα μάθαιναν τὰ γεγονό-
 τα ὁ Βιτσιλιᾶς, οἱ ἀρμόδιοι Ὑπουργοὶ
 καὶ οἱ Στρατιωτικοί. Στις 6 τὸ πρωῖ
 τὸ Ὑπουργικὸ Συμβούλιον ὑπέγραψε
 τὸ Διάταγμα τῆς γενικῆς ἐπιστρατεύ-
 σεως. Μισὴ ὥρα ἀργότερα οἱ σειρήνες
 συναγεμωῦ ὤντηξήσαν. Σὲ λίγη ὥρα
 ὁ Ἕλληνικὸς λαὸς—ἕνα ἑξαλλο πλῆ-
 θος ἀνθρώπων ποῦ γέμισε τοὺς δρό-
 μους—πανηγύριζε γιὰ τὴν ἀπόφασιν
 τοῦ ἔθνους. Τὸ βράδυ συναγμένοι
 γύρω ἀπὸ τὰ ραδιόφωνα ἄκουγαν τὸ
 πρῶτο ἀνακοινωθέν.

«Αἱ Ἰταλικά στρατιωτικά δυνά-
 μεις προσέβαλον ἀπὸ τῆς 5.30' π.μ.
 σήμερον τὰ ἡμέτερα τμήματα προκα-

λύψεως τῆς Ἑλληνοαλβανικῆς μεθο-
 ρίου. Αἱ ἡμέτερα δυνάμεις ἀμύνον-
 ται τοῦ πατρίου ἔδαφους».

Ἦταν τὸ πρῶτο προμήνυμα τῆς
 Νίκης. Περὶ τὶς 10 Νοεμβρίου οἱ ἰ-
 ταλικὲς δυνάμεις ποῦ εἶχαν εἰσδύσει
 στὴν Πίνδο, ὑπερὰ ἀπὸ θυελλώδη
 ἀντεπίθεσιν ἀνατρέπονται καὶ ἀπο-
 συντίθενται. Σὲ λίγες μέρες οἱ δυνά-
 μεις μας ἄρχισαν νὰ προωθοῦνται στὸ
 ἔδαφος τῆς Βορείου Ἠπείρου. Πέφτει
 ἡ Κορυτσᾶ, τὸ Λεσκοβίκι, τὰ ὄρη τὰ
 συγκροτήματα Μοράβα καὶ Ἰβάν, ἡ
 Μοσχόπολις, τὸ Πόγοραδετς. Τὶς πρῶ-
 τες μέρες τοῦ Δεκεμβρίου συνεχίζεται
 ἀκάθεκτη προέλασις καὶ πέφτουν ἀλ-
 λεπάλληλα ἡ Πρεμετή, οἱ Ἅγιοι Σα-
 ράντα, τὸ Δέλιβινο, τὸ Ἀργυρόκαστρο.
 Στις 23 Δεκεμβρίου κατελήφθη ἡ
 Χειμᾶρα καὶ στις 9 Ἰανουαρίου 1941
 ἡ πόλις τῆς Κλεισοῦρας.

9 Μαρτίου ἀρχίζει ἡ λυσσοδῆς ἰ-
 ταλικὴ ἐαρινὴ ἐπίθεσις ὑπὸ τὴν προ-
 σωπικὴ ἀρχηγία τοῦ Μουσοῦλι. Ἀλ-
 λά ἀποκρούεται ὀριστικῶς ἀπὸ τοὺς
 Ἕλληνας καὶ συλλαμβάνονται πάνω
 ἀπὸ 3000 αἰχμάλωτοι.

Ἐρχεται τέλος ἡ 6 Ἀπριλίου. Οἱ
 γερμανικὲς δυνάμεις ἐπετέθησαν πι-
 σόπλατα στὸν ἀγωνιζόμενο λαόν. Τὸ
 δεύτερο ὅμως Ἑλληνικὸ ΟΧΙ ξανα-
 τηεῖ. Παρὰ τὴν ἥρωικὴν ἀντίστασιν τῶν
 ὁχυρῶν μεις, ποῦ στέκουν ἀκλόνητα,
 γερμανικὲς δυνάμεις ποῦ προήλασαν
 μέσω Σερβίας καταλαμβάνουν στις 9
 Ἀπριλίου τὴ Θεσσαλονίκην. Στις 14
 τὰ Ἑλληνικά στρατεύματα τῆς Β. Ἠ-
 πείρου, ἐπειδὴ ἄρχισαν νὰ κινδυνεύ-
 ουν ἀπὸ κύκλωσιν, ὑλοχωροῦν καὶ στις
 20 συνθηκολογοῦν με τοὺς Γερμανούς.

Στις 31 Μαΐου ὑστερὰ ἀπὸ ἥρωικὴν
 ἀντίστασιν καταλαμβάνεται καὶ ἡ Κρή-
 τη ἀπὸ τοὺς Γερμανούς. Τέλος τὸ
 Σεπτέμβριον τοῦ 44, ἡ ΠΙ ὄρεινὴ Τα-
 ξιαρχία διαβαίνει πρῶτὴ τὸ Ρομβίκο-
 να καὶ καταλαμβάνει τὸ Ρίμινι. Σὲ
 λίγες μέρες ἀπελευθερωνόταν μία πρὸς
 μίαν ὅλες οἱ περιοχὲς τῆς Ἑλλάδος. Ἐ-
 τσι νικήσαμε. Τώρα ἡ μοῖρα μᾶς ἐπε-
 σύλαξε νέον νικητήριον ἀγῶνα. Τ.Π.

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ 1940

Επιγραφή σὲ τάφο

Ἐδῶ θαμμένος βοίσκουμαι !... Στὴ μάχη
βόλι ἐχθρικό μου ἐπῆσε τῆσ' αἰ.
Τὴ λεβεντιά μου ἀντιλαλοῦν οἱ βράχοι
κι' οἱ πέτρικες τὴ λέν κάθε πρωί.

Δὲν πέθανα ἀπ' ἀρρώστεια σὲ κρεββάτι
μὰ πολεμῶντας ὄρθιος τὸν ἐχθρό.
Πλέξε στεφάνι ἀπὸ μυρτιές, διαβάτη,
καὶ κρέμασ' τον στὸ μαῦρο μου σταυρό.

Κι' ὕστερα στάσου καὶ τραγουδήσέ μου
ἓνα τραγοῦδι πού νά διαλαλῇ,
πὼς ἐνίκησαμε οἱ Ἕλληνες, καλέ μου,
καὶ πὼς ἐνίκηθήκαν οἱ Ἴταλοί.

Τέτοιο τὸ θέλω τὸ μνημόσυνό μου,
περήφανο, πανώριο, ἠρωϊκό.
Νά γίνεται τὸ ἀτέλειωτο ὄνειρό μου
μὲς στὸν αἰώνιο μου ὕπνο, μαγικό.

Ἡ προσευχή μου

Κύριε, σ' εὐχαριστῶ ποῦ μ' ἔκαμες
νά γεννηθῶ σ' αὐτὴ τῇ γῆ,
πού κάθε της γωνιά κι' ἀκροῦλα της
ἀπὸ μιὰ δόξα ἀντιλαλεῖ.

Ποῦ σὲ ναοῦ συντρίμμι ἀρχαίου της
φαιτρώνει ἓνα ὄμορφο λουλουδί,
ὅπου γλυκὰ φυσάει τὸ ἀέρι της
σάν ἓνα κλέφτικο τραγοῦδι.

Ποῦ ὁ ἥλιος της μὲ τῆς ἀγάπης της
κάθε καρδιά τὴ φλόγα καιεῖ,
ὅπου τὸ πνεῦμα τὸ πανάρχαιο
σὰ βρῦση κρυσταλλένια ρεῖ.

Ἄπ' ὅπου ἐκείνου ἦπιαν πού πόλεμο
στῆσαν στὴν Τροία γιὰ τὴν Ἑλένη
κι' αὐτοὶ πού πολεμᾶνε σήμερα
μπροστὰ στὸ Τεπελένι.

Ἀρματωλίτικος σκοπὸς

Στῆς Πίνδου τὰ ψηλά χωριά,
γυναῖκες, —γιαὶ σας λεβεντιά !—
ζώνουνται ξάφνου τὰ κανόνια
καὶ τ' ἀνεβάζουν μὲς τὰ χιόνια.

Τὰ πᾶν ἐπάνω στὶς κορφές
κι' ἀρχίζουν, σπᾶν οἱ κανονίες !...
Στολίζουνται οἱ Ἕλληνες μὲ βγάγια
καὶ μ' Ἴταλοὺς νεκροὺς στὰ πλάγια.

—Ἐδῶ εἶναι ἡ Πίνδος, Ἰταλέ,
πού ἐχθρὸς δὲν πάτησε ποτέ !
Μιλᾷ τὸ κάθε της κοτρώνι
μὲ τὴ φωνὴ τοῦ Κατσαντώνη.

Σ. ΣΚΙΠΗΣ

(Ἀπὸ τοὺς «Παιάνες»

Στους 29 παρασημοφορημένους

Τῆς Νίκης πρωτοκάλεστοι, τῆς Δόξης
[διαλεγμένοι
ἦρθε ἡ Πατρίδα σήμερα γιὰ νὰ σᾶς ἀν-
[μῶσει
Κι' ἀπὸ τὰ ἴδια χέρια σας δαφνοστεφα-
[νωμένοι
τοῦ καθενὸς δαφνοφύλλο νὰ σᾶς ἀντα-
[ποδώσει.

Χίλια διακόσια εἴκοσι, Κλεισούρα, Τρεμ-
[πεσίνα
σ' ὄλα τους τὰ κατοάβραγα, σ' ὄλα τὰ
[μονοπάτια
Σπαρθῆκαν μὲ τὸν κόπων σας τὰ ῥόδα
[καὶ τὰ κρῖνα
Τιμῆ σ' ἐκείνον πού μπορεῖ νὰ σᾶς κοι-
[τά στὰ μάτια.

Γ. ΑΘΑΝΑΣ.

Ἀπαγγέλλθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο κατὰ τὴν πα-
ρασημοφορία τῆς 8-3-41 εἰκοσιεννέα ἡρῶων στὴ
Μπανταλόνα τῆς Ἀλβανίας.

Μιά μάνα

Μὲ τὰ κουρέλια τῶν μαλλιών στοὺς ὤ-
[μους—ἄχ ἀφήστε την—

Μισὴ κερί, μισὴ φωτιά μιὰ
μάνα κλαίει — ἀφήστε

[την—
Στὶς παγωμένες ἀδειες κά-
μαρες ὅπου γυρνᾷ ἀφή-

[στε τη'
Γιατί δὲν εἶναι ἡ μοῖρα

[χῆρα κανενὸς
Κι' οἱ μάνες εἶναι γιὰ
νά κλαῖν, οἱ ἄντρες γιὰ

[νὰ παλεύουν
Τὰ περιβόλια γιὰ ν' ἀν-

[θῶν τῶν κοριτσιῶν οἱ κόρφοι
Τὸ αἷμα γιὰ νὰ ξεδεύεται, ὁ ἀφρὸς γιὰ

[νὰ χτυπᾷ
Κι' ἡ λευτεριά γιὰ ν' ἀστραφτογεννιέται
[ἀδιάκοπα !

Θάνατος ἀλβανομάχου

Τοῦ κόσμου ἡ πιὸ σωστὴ στιγμή σημαίνει.

Μὲ βῆμα προῖνὸ στὴ γλῶσσι πού μεγαλώνει
Ἄλοένα ἐκεῖνος ἀνεβαίνει.

Τώρα λάμπουνε γύρω του οἱ πόθοι πού
[ἦταν μιὰ φορὰ

Χαμένοι μὲς στῆς ἀμαρτίας τῆς μοναξιά'
Γι' αὐτοὺς τῆς καρδιάς του οἱ πόθοι φλέ-
[γονται

Πουλιά τὸν χαιρετοῦν, τοῦ φαίνονται
[ἀδερφάκια του

Ἄνθρωποι τοῦ φωνάζουν, τοῦ φαίνονται
[συντροφικοὶ του

«Πουλιά, καλὰ πουλιά μου, ἐδῶ τελειώ-
[νει ὁ θάνατος !»

«Σύντροφοι, σύντροφοι καλοὶ μου, ἐδῶ ἡ
[ζωὴ ἀρχίζει !»

Ἄγιάζι οὐράνιας ὁμορφιάς γυαλίζει τὰ
[μαλλιά του

Μακρὰ χτυποῦν καμπάνες ἀπὸ κρύ-
[σταλλοὶ

Ἄβριο, αὔριο, αὔριο : Τὸ Πάσχα τοῦ
[Θεοῦ !

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ

(Ἀπὸ τὸ «Ἄσμα ἠρωϊκὸ καὶ κέντημο
γιὰ τὸν χαμένο ἀνθρωπολογαῖο τῆς Ἀλβανίας».)

ΧΡΟΝΙΚΟ ΕΝΟΣ ΑΓΟΡΙΟΥ

Ένα πρωί πήγαν στο δάσος. Οι μέρες ήταν ακόμα ζεστές και μέσα στα βελονόφυλλα πηδούσε το καλοκαίρι, δίχως να θέλει να φύγει. Μόνο που το ρεταίνι, κομπιασμένο πάνω στους γυμνούς κορμούς των πεύκων, μόριζε λιγώτερο. Μιά νυφίτσα πετάχτηκε μπροστά τους κ' ύστερα χάθηκε μ' έναν τρομαγμένο πήδο.

—“Α! ξιπάστηκε ο Γισσάκης. Τι είν' αυτό;

— Νυφίτσα

—Και τί 'ναι νυφίτσα μπάρμπ' Άστρή;

Πέρασαν το δάσος και φτάσανε σ' έναν πλαγιαστό άτσαλο βράχο που ο μπάρμπ' Άστρης τον γνώριζε καλά. Σκαρφάλωσαν ως επάνω, μπροστά αὐτός, πίσω η Άμέλια προσέχοντας το παιδί. Ο Άστρης μπήκε με το κεφάλι σε μία τρύπα λέγοντας στους άλλους δυο να τον ακολουθήσουν και να μη φοβούνται.

Είταν ένας στενός διάδρομος που οδηγούσε σε μία σπηλιά, μεγάλη σαν εδρύχωρη κάμαρα. Μά εδινε την έντοπωση ενός εφιαλτικού πλάτους, άνοιγε, άνοιγε όλοένα σε μία άθιέρπη απειλή. Κάτω είταν φιλός, μουσκεμμένος άμμος. Ένα άχνό κοκκινωπό φως έρχόταν απ' το βάθος. Ο Άστρης τους έσπρωξε κατακει, γονάτων και μάζεψαν τα κεφάλια τους σ' ένα σιε ο άνοιγμα. Έναν άτέλειωτο διάδρομο που κατέλγε σ' ένα κομμάτι φωτεινό ούρανό.

—Νά, είπε ο Άστρης σιγά, τό φευ γάρι περνάει απ' την τρύπα μιά φορά στα τέσσερα χρόνια. Όποιος τό δει γίνεται δράκος στη δόνηση κι' όλα περνούν απ' το χέρι του.

Ο Γισσάκης άνοιγε τα μάτια, πότε φοβισμένα, πότε έκστατικά, μπροστά σε κείνα τα θαύματα. Ο μπάρμπ' Άστρης έχωσε τη μούρη του στην τρύπα.

—Οδ-ου φώναξε.

—Οδ-ου... άποκρίθηκε ο βράχος.

Τό παιδί κρατούσε τον άνάσσαμό του, η Άμέλια γέλασε δυνατά. Τό γέλιο άναδιπλώθηκε μέσα στο βράχο και πριν καλά—καλά σωθει ο ήχος του άκούστηκε όλοκάθαρο άλλη μιά φορά και έσβυσε.

Η Άμέλια σου στέλνει ένα φιλάκι! Φώναξε ο Άστρης.

—... σου στέλνει ένα φιλάκι—άποκρίθηκε ο βράχος.

Τότε ο Γισσάκης, έσκυψε με τη σειρά του κι' άρχισε να φωνάζει διάφορα πράγματα. Και όταν τα ξανάλεγε ο βράχος, γελούσε τό παιδικό, κρυστάλλινο γέλιο του που κι' αυτό ξαναγύριζε βέβαια. Ένα βουητό άποτελειώνει την κάθε φωνή. Ένας ξερός μετάλλινος κραδασμός, η ψυχή της Πέτρας που σάλευε με την άγριαδα της Παρθένας ζωής. Πότε να φοβάσαι και πότε

να θαυμάζεις.

Πέρασαν όλόκληρο τό πρωί μέσα στο δάσος, ψάχνοντας τα μικρά μυστικά του. Ο Άστρης είταν ένας σοφός οδηγός, ήξερε τις φωλιές, τα σκουλίκια, τους μπαμπούρους, τα λογιά—λογιά σε χρώματα και μετέθη μερμύγκια. Τα ήξερε όλα. Μισομέρι κοντά, πήγαν και κάθισαν στο ξέφωτο, να ξεποστάσουν μιά στάλα. Η Άμέλια ά-

νοίξε τό ταγάρι της και έβγαλε ψωμί και τυρί. Ο Άστρης μάθαινε στο άηφι του ένα τραγούδι:

Ιγυ εμ' Ιγώ
Ιόζωνάκ' γουργό..

—“Ε, καλημέρα, είπε σαν άπορεμένος ένας χωριανός που έτυχε να περνάει. Ώραϊα τά περνάτε δώ κι' ο κόσμος καίγεται. Μελιώ, σε γυρεύει η μάνα σου. Γίνηκε πόλεμος.

—Πόλεμος!

Η Άμέλια σηκώθηκε όρθη και εαφνικά χλώμισσε. Ο Γισσάκης σηκώθηκε κι' αυτός, ήρθε και σφίχτηκε στα φουστάνια της με μιά άνησυχία στα μάτια του. Μονάχα ο Άστρης έμεινε καθιστός, μά τάχε δά όλότελα χαμένα, στριφογύριζε την άστεία του μούρη δίχως να καταλαβαίνει. Πόλεμος! Τό γρασιδί είταν δροσερό κι' όλοζώντανο, ο ήλιος έπαιζε στους κλώνους. Ένα σμάρι πουλιά άλλαζε κένδρο. Τα βελονόφυλλα σάλεψαν.

Μάζεψαν τα πράγματά τους να φύγουν.

—Μπάρμπ' Άστρή, είπε τό παιδί τι είναι πόλεμος;

Ο άθροωπάκος δέν άπήντησε, μόνο άπλωσε τό χέρι και χαϊίδεψε τό σγουρό κεφάλι του παιδιού. Ξεκίνησαν. Μπροστά τους άπλωνόταν η έλιά, πυκνή, σφιχταγκαλιασμένη, έπειτα τό χωριό κι' ο μικρός κόρφος του Έπειτα η θάλασσα. Γαλάζιο άπλωτό γιαλί. Σάν τ' άνοιχτά άμέριμνα. μάτια ενός κοριτσιού.

Νά ώστόσο, ο πόλεμος άφτασε γι' ακόμα μιά φορά σ' αυτό τό χαροκάμενο κομμάτι της γής. Μιά ψυχή σπαρτάρισε κείνη τη μέρα στον τόπο, πέρα γά πέρα, στη μιά στερία και τις τρεις θάλασσές του. Η γοργόνα βγήκε στον άβρο και ρώτησε με τη λαχτάρα στα μάτια:

—Ζεί ο Βασιλιάς Άλέξαντρος;

—Ναί, άποκρίθηκε ο νούτης, ζεί και Βασιλεύει.

Τό χωριό τίναξε τα νυσταγμένα φτερά του, έκανε ένα σάλτο—ένα φοβερό σάλτο. Ο Θεός βοηθός, είπε ο κόσμος. Οι μέρες πήραν έναν άλλο ρυθμό, άτσαλο, νευρικό, χαρούμενο και λυπημένο μαζί. Οι νέοι άντρες φύγαν στην χάρη, ντυνόταν στο χακί και τα βαπόρια τους πέρναν επάνω, στο βοριά. Ο Θεός βοηθός. Αὐτοί που μέιναν έσφιξαν τις καρδιές—μολογόνιας πικρά πως θούματα δέ γίνονται. Μά τό θαύμα έγινε Πέρα, στα τελευταία φαράγγια και στις χιον σμένες κορφές της χώρας, σήμανε πάλι η μεγάλη ώρα. Τό: άρχισαν στο χωριό να χτυπάν οι καμπάνες.

—Πήραμε τη Κορυθα..

—Μπάρμπ' Άστρή, τι είναι Κορυθα;

—Μιά Βασιλοπούλα, πουλί μου, μιά Έλληνοπούλα.

—Και γιατί κλαίς μπαρμπ' Άστρή;

Ο Γισσάκης είταν πέντε χρονώ. Δέν μπορούσε να ξεδιαλύνει και πολλά πράγματα, μά όλα φαινόταν τόσο ώραϊα και ήξερε πως όταν μεγαλώσει θέλει να γίνει στρατιώτης. Μιά μέρα τον πήρε ο μπάρμπας του απ' τό χέρι και πήγαν οι δυο τους στο σπίτι της Άμέλιας. Κόντευε η άνοιξη πιά, τα λιβάδια κοκκίνησαν απ' τις παπαρουνές, τά δέντρα πετάζανε φύλλα.

—Γισσάκη, είπε ο Άστρης, έγω σε δυο μέρες θα φύγω. Θά μείνεις με τη Μελιώ και νάσαι καλό παιδί.

—Που θα πάς μπαρμπ' Άστρή;

Ο Άστρης τράβηξε πίσω τους άδύνατους ώμους του, σα νάθελε να φανεί πιδ νέος.

—Στόν πόλεμο, είπε.

Ο Γισσάκης άρχισε να κλαίει.

Μά η 'Αμέλια τόν πήρε στήν άγκαλιά της και σκούπισε τά δάκρυά του.
—Μήν κλαίς μωρό μου και στενοχωράς τό θεό σου, δέ θά πάθει κακό. 'Εμείς θά τόν σκεφτόμαστε και θά μάς έρθει γρήγορα γερός. Σάν τίς άλλες φορές.

—Ποιές άλλες φορές Μελιώ ;

—Τό 12, τό 22,

—Τί είναι δώδεκα και είκοσιδύο ;

'Ο 'Αοτρήσ κατέβηκε στή χώρα κι' ό Γισαάκης έμεινε μέ τήν 'Αμέλια. Τώρα παρηγορήθηκε γιατί στή του μάθανε πώς πρέπει νά ναι υπερήφανος γιά τόν μπάμπη του' και περνούσε ώραια βέβαια γ.α.τι άν ό 'Αοτρήσ του εΐτανε δεύτερος πατέρας, ή 'Αμέλια σάθηκε μάνα του σάν όρφάνη. 'Η 'Αμέλια είναι πρωταξάδέλφη του 'Αοτρή, μά νέο κορίτσι, μέσα στά είκοσι. Σάν πέθαναν μέσα σ' έναν χόνο οι γονιοί του μικρού, ανέλαβε τή φροντίδα γιά τό γεροντοπαλλήκαρο και τό όρφανό. Εΐταν άσπρη, μέ κοκκινωπές χονδρές πλεξούδες στα μαλλιά και δυό γαλάζια μάτια και ένα γέλιο πάντα στό στόμα. 'Ο μικρός τή δέχτηκε στή ζωή του σά μάνα και σάν άδελφή. Κι' ίσως κάτι περισσότερο.

Σέ μία βδομάδα γύρισε ό 'Αοτρήσ, κατά χαρούμενος.

—Μελιώ, νά έτοιμάσεις τή στολή μου, σέ τρεις μέρες μέ παίρνουν. Τούς κατάφερα τούτη τή φορά, δέ μετράνε τά χρόνια εΐπα, ή ψυχή κι' οι λοβώ ματιές μετράνε.

'Ο 'Αοτρήσ φόρεσε τήν παλιά στολή του και περπατούσε στό καληντηρίμι και κανείς δέν τόν έπιανε. Μά οι τρεις μέρες πέρασαν και δέν έφυγε. Κι' άλλες τρεις μέρες ακόμα, μία βδομάδα, δυό βδομάδες.

—Γιατί δέ φεύγεις μπάμπη 'Αοτρή ;

—Σ'ωπα γλυκό μου, τόν έπαιρνε κατά μέρος ή 'Αμέλια, μήν τόν πικραίνεις.

"Όλοι πικραμένοι εΐτανε. 'Η άνοιξη λουλούδιασε όλότελα γύρω μά εΐχε φέρι τήν μάβρην ώρα.

"Ενα πρωΐ, φάνηκε άνοιχτά στή θάλασσα ένα γρήγορο πλεούμενο κατέβηκε όλο τό χωριό στό λιμάνι, προσπαθούσαν νά καταλάβουν "Ενα βάρος τούς πλάκωνε.

—Εΐναι έγγλέζοι, φώναζε ένας, θά κρατήσουν τά νησιά.

Τούς πήρε ή χαρά. Μά πόσο μπορούσε νά βαστάξει ;

"Η μπενζίνα τώρα—γιατί μία μεγάλη μπενζίνα εΐτανε—ζύγιαζε τό δρόμο της γιά τό στόμα του κόρφου.

'Ο μπαμπη 'Αοτρήσ χλώμασε.

—'Όχι, εΐπε, δέν είναι έγγλέζοι. Εΐναι γερμανοί !

'Ο Γισαάκης πιάστηκε στό παντελό-νι του.

—Τί είναι γερμανοί μπάμπη 'Αοτρή ;

Μ' αυτός δέν άποκρίθηκε. Γύρισε και τόβαλε στά πόδια πρός τό χωριό, σάν παλαβός. Μπήκε στό σ'κί. Φόρεσε βιαστικά δίχως νά τήν κουμπώσει τήν παλιά στολή του κι' άρπώντας άπ' τό τσίχο τό κυνηγετικό του ροβόλησε στό λιμάνι. Σκόρπισε ό λός, άλαφιασμένος.

"Η μπενζίνα πήγαινε τώρα σιγά. 'Ο 'Αοτρήσ σήκωσε τό όπλο σημάδεψε και τράβηξε Μία βλαστήμια ήρθε άπ' τήν βενζίνα κι' άμέσως μία ριπή πολυβόλου.

—Φύγε 'Αοτρή, φωνάζουν 'άπ' τά σίτια πού προφυλάχτηκαν οι συχωριανοί του. Φύγε και θά σέ φάνε.

—Ενας λοχίας του εϋζωνικού δέν φεύγει φώναζε ό 'Αοτρήσ. Πεθαίνει ή τούς παίρνει φαλάγγι.

Και ξανασήκωσε τό όπλο. Μία δεύτερη ριπή άπ' τήν μπενζίνα τόν ξάπλωσε στό χώμα.

Πήραν τόν 'Αοτρή οι γερμανοί και τόν κρέμασαν από ένα τοιγάκι, άνάποδα, στήν πλατεία του χωριού. Τόν άφισαν δυό μέρες. Πάγωσε ό κόσμος και δέν ξεμυτούσε. 'Η 'Αμέλια κυνήγησε δυό φορές τό Γισαάκη πού ξέφυγε στό δρόμο κι' έτρεχε στήν πλατεία και στεκόταν και κοιτούσε τόν κρεμασμένο. Στά μάτια του δέν έσπασε δάκρυ, μόνο στηλώθηκαν λές γιά πάντα άνοιχτά μέ μίαν άπόφαση μεγάλου ανθρώπου.

Τό κάτω του χέλι μάτωσε όπως τό δάγκωνε συνεχώς. Δέν έτρωγε ούτε μιλούσε. Τό άπόγευμα τής δεύτερης μέρας γλύστρησε πάλι στό δρόμο. Αυτή τή φορά τράβηξε πάνω, πρός τό δάσος και ή 'Αμέλια

τόν έχασε.

Πέρασε τούς έλιώνες και μπήκε στό τσαμλίκι. 'Η νόχτα κατέβαινε τώρα κι' ό καιρός είναι ακόμα δροσερός και ένας άνεμος θρόιζε τά φιλλώματα. Μέσα στό δάσος ή μέρα σκοτεινίασε γρηγορώτερα. 'Ο Γισαάκης άρχισε νά τρέχει. Βγήκε στό βράχο, σκαρφάλωσε μέ κόπο και σύρθηκε μέσα στή σπηλιά.

Τό σκοτάδι πλάκωσε τώρα, σά μία βαριά παλάμη πάνω στό στήθος του άγοριού. Σκουντούφλησε κ' έπωσε. Τά γυμνά του γόνατα βούλιαξαν στήν ύγρη άμμο, ή κρυάδα ανέβηκε σά φίδι στό κορμί του. "Αρχισε νά τρέμει σά μία λαχτάρα πηδούσε μέσα του κ' έκλεισε τά μάτια— σήμερα θά περάσει τό φεγγάρι, μελετούσε ό Γισαάκης. "Ενα μεγάλο πορτοκαλλί μάτι θά λάμψει μέσα στή σπηλιά κι' αυτός θά γίνει δράκος στή δύναμη— έ καυμένε μπάμπη τ' άνήπι σου νά ναι καλά !

"Εννοίωσε ένα άπότομο τράνταγμα κα' άνοιξε τά μάτια. Τότε ξεδιάλυσε σκοτάδι, φοβερό, άλύπητο, νά κατεβαίνει από κάθε γωνιά, σέ τερατώδη σχήματα. Αισθάνθηκε κάτω τήν άμμο νά τρυπώνει στό λιγνό του μεδοϋλι, νά μεταλλάζει σέ άλγος. "Ενα χέρι άπλώθηκε καταπάνω του.

—'Όχι μάνα μου, φώναζε ό Γισαάκης, τόν πήρε, τρελλός στό ξαφνικό του γύρισμα, ό φόβος. Νά φύγει ! Πετάχτηκε έπάνω κι' άρχισε νά τρέχει στό σκοτεινά, κλαίγοντας μέ αναφυλλητά και γυρεύοντας νά ξεφύγει. Κι' ό φόβος όλοένα μεγάλωνε, άπλωνόταν, γιγάντωνε σέ φοβερά χρώματα. Σκόνταψε κ' έπωσε μπρούμυτα στή βρεγμένη άμμο, τό κορμάκι του σπάραιε άπ' τή λαχτάρα. Τόν βρήκε ή ήρεμία και έαπλωμένο, ίσως νά ήλθε κι' ό ύπνος. Στά πόδια του άρχισε ν' άνεβαίνει μία γλυκαία δροσιά.

Τότε γίνηκε φώς, άχ. σκίστηκε ό (Συνέχεια στή 10 σελίδα)

ΤΟ ΝΑΥΤΙΚΟ ΜΑΣ ΣΤΟΝ ΕΙΡΗΝΙΚΟ

Μετά από τριήμερη άπραξία του 'Αντ. «ΑΕΤΟΣ» στά ντόκ της Καλκούτας, άκούστηκε ένα μεσημέρι—1 Μαρτίου 1942—ή φωνή «προετοιμασία άπάρασης» και σέ λίγο «εις τάξιν άπαράσης». Οί λέξεις αυτές έφεραν πάντα στις ψυχές μας χαρά και κέφι γιατί και πάλι μās ξαναδίνονταν ή ευκαιρία νά προσθέσουμε καινούργιες δάφνες δόξης: στην τριαιώνδη ιστορία του Β. Ναυτικού μας. Παράλληλα άπ' τις χαρές, μās έφεραν πολλές φορές και κακοκεφιά, γιατί στο λιμάνι που φεύγαμε, άφίναμε δυο κινάτικα μάτια που τόσο μās γλύκαιναν και μās ξεκούραζαν ύστερα άπ' τό κάθε μας ταξείδι.

Η ζωή του Ναυτικού βλέπεται έτσι είναι. Η πρώτη του δουλειά στο πόδιο είναι ψόφωμα γλυκών ματιών.

Άρχισαμε νά κατεβαίνουμε τό πλωτό ποτάμι ΧΟΥΑΗ παραπόταμον του Ιερουσολιμίτου των Ίνδων ΓΑΓΓΗ.

Ο Κούλη ήταν άγνωστος γιά μās. Μά ο Γάγγης ήταν πασίγνωστος και γνώριμος μας άπ' τό μέγεθος του και κυρίως άπ' την ιστορία του Μεγάλου 'Αλεξάνδρου.

Μετά από πορεία 90 μιλίων βγήκαμε στο κόλπο της Βεγγάλης πού, — μιά και ή Σιγκαπούρη είχε πέσει—ήν έποχή εκείνη τόν περιπολούσαν και τόν επέβλεπαν τά Γιαπωνέζικα μεγαθήρια.

Χωρίς τίποτα νά μās συμβή πιάσαμε τό ΜΑΝΔΡΑΣ, Ίνδικό λιμάνι, κι άφου παραλάβαμε πετρέλαιο βάλαμε πλώση γιά τό ΤΡΙΠΟΜ-ΜΑΔΙ της ΚΕ-Υ-ΔΑΝΗΣ, 'Αγγλικό Ναύσταθμο, τελείως καμουφλαρισμένο και μέ όμορφιά ξωτική.

Μέχρις εδώ τό ταξείδι μας

ήτανε τουριστικό. Μά από δω και μπρός τά πράγματα μπήκαν στη θέση τους και μες στην πλώση ενός κομβόι (νηοπομπής) από Α' καράβιαμε πορεία τό ΚΟΛΟΜ-ΒΟ προτείνουσα της Κεϋλάνης. Πρώτος σταθμός μας στάθηκε τό Κολόμβο.

Ο ήλιος άρχισε νά γέρνει στη θέση του όταν σηκώσαμε άγγυρες μέ πορεία τη ΒΟΜΒΑΗ. Τούτη τη φορά δυο είχαμε μιά σοβαρή άποστολή. Έκπεσε νά συνοδεύσουμε δυο όπλιταγωγά τών 17 και 22 χιλιάδων τόννων γεμάτα στρατό βιάζοντάς τα άπ' την επικίνδυνη ζώνη. Φέρναμε βόλτες έξω άπ' τό διαυλο του λιμανιού περιμένοντας την έξοδο τους γιά ν' άρχίσουμε τό δύσκολο έργο της προστασίας. Σέ λίγο δυο σιλουέτες γιγάντιες άρχισαν νά ξεκολλούν άπ' τό μουράγιο. Λίγα λεπτά άργότερα ήταν δίπλα μας και ξεκινήσαμε.

Ήταν μεγαλύτερο τό θέαμα όταν σέ μιά στιγμή κάναμε έλίγδην δίπλα στα όπλιταγωγά. Ο στρατιωτικός στρατός και τά γυναικόπαιδα βλέποντας πώς ο φύλαξ 'Αγγελος ήταν 'Ελληνικό πολεμικό, έσπασαν σέ ούρανομήκεις ζητωκραυγές.

Η νύχτα πέρασε ήσυχα καθώς και οί άρες μέχρι τ' άλλο μεσημέρι. Ο ήλιος έκαιγε άφόρητα. Οί μίνικες συνεχώς δουλεύαν και καταβροχμάσαμε. Την άόλυτη ήσυχία αυτή μέσα στον Ίνδικό, διακόπτει ξάφνου τό κουδούνι του συναγερμού. 'Απ' τά ειδικά χτυπήματα καταλαβαίνουμε πώς πρόκειται περί έχθρικού ύποβρυχίου. Και πράγματι. Τό υδρόφωνο έσημείωσε ήχώ. Μιά πιό προσεκτική έρευνα άπ' τό Διευθυντή Α)Υ πιστοποιεί

εί την ύπαρξη του έχθρου. Βαμβοβόλα και άφειθρες έξοπλιζονται άμέσως. Τό πλήρωμα όλο εις θέσιν πολεμικής έγείρωσης. Διαταγές στο όπλιταγωγά, «αυθεις ταχύτης, πλοος έλίγδην».

Την ύπαρξη του ύποβρυχίου ήρθε νά επισφραγισή και τό έξης γεγονός. Τό Γιαπωνέζικο ύποβρυχίο, γιατί τέτοιο ήταν, έβγαλε τό περισκόπιό του γιά επίθεση' οί άκτίνες όμως του ήλιου πέφτοντας πάνω στους καθρέφτες του, έκαναν νά λάμψη ή επιφάνεια της θάλασσας. 'Απ' τη γέφυρα ο Κυβερνήτης άρχισε νά στέλνη βροχή τις διαταγές.

«Στροφοδείκτης μηδέν», «πρόσω ήμιταχός και οί δύο» 'Η έλάτοις της ταχύτητας εις τό έλάχιστον επιβάλλεται σέ τέτοιες περιπτώσεις γιά πιό άκριβή άνίχνευση και προσδιορισμό του στίγματος του έχθρου.

Έφρασκόμεθα πάνω άπ' τό έχθρικό ύποβρυχίο. Τά υδρόφωνα προσδιορίζουν την άκριβή θέσιν του.

Ο τηλεγράφος άρχίζει συνεχώς νά χτυπά στα μηχανοστάσια άύσηση στροφών, 200, 250, 340, 450, 520. Τό γέρικο καράβι τρίζοντας όλόκληρο άπ' τη ταχύτητα τών 25 κόμβων, γυμιά σάν λέων στον ύπουλο έχθρό, τά μπράτσα μας άτσαλώθηκαν, άρπάζουμε τις βόμβες βυθού πάνω στα στήθια μας σάν ποπόουλα και τις τοποθετούμε στα βομβοβόλα και άφειθρες, πού σ' άλλη περίπτωση χροαίζονταν τά ειδικά γι' αυτή τη δουλειά παλάγκα.

Οί πρώτες 10 βόμβες φεύγουν και σέ λίγα δευτερόλεπτα άρχισαν νά ακούγονται ύπόκουφοι κρότοι άπ' τό σκάσιμό τους κάτω άπ' την επιφάνεια της θάλασ-

σας, σκορπίζοντας, τό θάνατο στον έχθρό μας, ενώ τεράστιες στήλες νερού ύψώνονταν σάν κρατήρες ήφαιστείου.

Δευτέρα άνίχνευσης. Ο έχθρός έξακολουθεί νά κινείται γιά νά ξεφύγη. Μάταια. Διότι έξακολουθοϋμε τις έπιθέσεις.

Και νά' Η θάλασσα άρχίζει νά γεμίζει από λάδια, πετρέλαια και κορμάτια ξύλα, άπόδειξη πώς ο έχθρός βρήκε άδοξο τέλος. 180 φωνές άρχισαν νά ζητωκραυγάζουν, ταυτόχρονα δέ μιά μεγάλη Γαλανόλευκος ύψώνονταν πάνω στο πλωρή όλμπουρο.

Ο ένθουσιασμός μας αυτός, ήταν άπόλυτα δικαιολογημένος. Είμαστε τό πρώτο πολεμικό 'Ελληνικό πλοίο πού χητητώμασε μέ Γιαπωνέυος.

Σεκινώντας και πάλι γιά τη νηοπομπή που έν τφ μεταξυ έλχε προχωρήσει άρκετά, πέρασαμε πάνω από τόν τόπο του ναυαγίου, ήχρονοτριές άώμη βόμβες σάν χαριστική βολή. 'Αμέσως όλοι μας σταθήκαμε σέ προσοχή τηρούντες οιγί ένός λεπτού εις μήνην του πληρώματος του ύποβρυχίου.

Όταν φτάσαμε τά καράβια, βρεθήκαμε σ' ένα θέαμα που πάντα θά μένη στην μνήμη μου. Ο κόσμος όλος και τών δυο καραβιών, πάνω στις κουβέρτες ζητωκραυγάζε επέρ της 'Ελλάδος, έν οι κυβερνήται τών δυο πλοίων μας έστειλαν συγχαρητήρια και εύχαριστήρια σήματα που τους σώσαμε άπό βέβαιο θάνατο.

Δάκρυα χαράς άνέβαιναν στα μάτια και ή καρδιά μας πλημμύριζε από 'Εθνική ύπερηφάνια.

'Υπαξ. Β.Ν. Β. ΛΑΥΡΑΝΟΣ

Ο... ΜΠΑΤΙΡΗΣ

Γιάννη Μπατίρη τον λέγανε τον φίλο μας. Έφεδρος της κλάσεως 1920, πήρε μέρος στη Μικρασιατική εκστρατεία και τάρταξε όπως μās έλεγε, τα κοτέτσια και τα χαρέμια των τουρκαλάδων. Κοντός, στραβοκάνης, κακομούτσουνος, απ' τις πρώτες κι' όλες μέρες που ξεκινήσαμε γιατό μέτωπο έδειξε την καλοζανιάτου.

Τομπολατζής ήταν ο άνθρωπος στη Θεσσαλονίκη «Έεσεγχο» «Μονά ζυγά κύριος». 'Η σακκούλα με τὰ νούμερα ήταν τὸ δπλο του. Στόχος τὰ πορτοφόλια τῶν κορούδων. Ψυχολόγος όπως οίει σὶδ Ισνάφι του διάλεγε τις ευκαιρίες εἶτσι που ὁ κύριος δύοκολλα μπορούσε νὰ ἀρνηθῆ, χωρίς νὰ φανῆ στὰ μάτια τῆς κοπέλας του τοιγυύνης, μιὰ σοκολάτα ἢ ἕνα fruit glacé. Καὶ τότε τὸν «ἔριχνε» μέσα στὴ σακούλα με τὰ λιψὰ τὰ νούμερα, γιὰ νὰ «κολλῆσῃ» σὲ κανέναν ἄλλον. Αὐτός λοιπὸν ὁ τύπος ζέπτεσε στὸν οὐλαμό μας. Πάντοτε βραδυπορῶν πίσω ἀκόμα κι' ἀπ' τὰ μεταγωγικά του λόχου ἔφερνε τεμπέλικα τὰ στραβά του ποδάρια καὶ δὲν ἔδινε δεκάρα γιὰ ὅτι γινόταν γύρω του. Γιὰ ἕνα μόνον πάσχιζε. Πῶς νὰ εἶχῃ πάντα γεμάτη τὴν κοιλία του.

Με τὸν... θαυμάσιο λοιπὸν αὐτὸν ἄνθρωπο, τάρταρε ἡ τύχη νὰ κάνουμε μαζί τὴν Προτοχορονιά καὶ νὰ πῶς.

Τὴν παραμονὴ τῆς Προτοχορονιάς τοῦ 41, στὶς 10 τὸ βράδυ φτάσαμε στὴν Πρίστα ἕνα μεγάλο χωριό, πού τὰ σπίτια του ἦταν ὅλα πιασμένα ἀπὸ ἄλλα τμήματα πού μόνιμα μένανε ἐκεῖ. Ὁ Μπατίρης με δύο τρεῖς ἄλλους κι' ἐγὼ ταξιοποιηθήκαμε σ' ἕνα μικρὸ σπιτάκι.

Κατὰ τὰ ἡμερομηνία με ξύπνησε μιὰ φιλή, γυναικεία φωνὴ καὶ σὶδ μισοσκόταδο εἶδα μιὰ νεαρὴ Ἀρβανίτισσα νὰ τρέχη κρατώντας τίς... βράκες

της. Τὸ πρόμα μου φάνηκε παράξενο. Τὶ διάβολο ἤθελε ἡ Ἀρβανίτισσα τέτοια ὄρα ἐκεῖ; Ἔσπασα τὸ κεφάλι μου νὰ βρῶ μιὰ λογικὴ ἐξήγηση καὶ μόνο σὺν ἡμέρωσε κατάλαβα τί πάθαμε. Εἶχαμε κοιμηθῆ μέσα σ' ἕνα... ἀποχωρητήριο.

Ὅταν ἔφεξε καλά, μιὰ ἄλλη ἐκπληξὴ μās περιέμενε. Σὲ μιὰ γωνιά κάπως καμουφλαρισμένο ἕνα στενόμακρο βαρέλι, πού φάνταζε σὺν πειρασμός γιὰ τ' ἀδειάμας στομαχία. Πολλὰ εἶχαμε ἀκούσει γιὰ τὴν κονηριὰ τῶν σκιπητάρηδων, πού κρύβαν στὰ πό ἀπίθανα μέρη πράγματα φαγώσιμα.

Στὴ στιγμή ὁ Μπατίρης σκαρφάλωσε σὶδ βαρέλι βγάζοντας λιγωμένες κραυγές:

— Μελί, μελί, δώστε μου γρήγορα μιὰ καρβάνια.

Τοῦ δώσαμε τὴν καρβάνια πού ζητοῦσε καὶ περιμέναμε γλύφοντας τὰ χεῖλια μας. Ὁ Μπατίρης σκυμένος μέσα σὶδ βαρέλι ἔτρωγε λαιμαργα μελί, ὅσπου σὲ μιὰ στιγμή ἔχασε τὴν Ισορροπία του καὶ χῶθηκε με τὸ κεφάλι μέσα σὶδ καδὶ, χτυπώντας μ' ἀπελπισία τὰ πόδια του.

Ἐμεῖς, θὲς ἀπ' τὰ γέλια, θὲς ἀπ' τὴν πολλὴ ἀγάπη πού τοῦ εἶχαμε τὸν ἀφίσαμε κάμποση ὄρα κι' ὕστερα τραβώντας τον ἀπ' τὰ πόδια τὸν βγάλαμε ἔξω. Κι' ἦταν καιρὸς γιὰ τὶς λίγο ἀκόμα καὶ θὰ ἔσκανε ἀπὸ ἀσφυξία. Τὸν συνεφέραμε, τὸν πλύνουμε καὶ διαδόσαμε τὸ πάθημα του σ' ὅλο τὸ χωριό. Κι' ἀκούγες γὰ πολὺν καιρὸ τὸν διάλογο. — Τὶ ἔπαθε εἶ ὁ Μπατίρης;

— Βούτηξε με τὸ κεφάλι μέσα σ' ἕνα ἀποχωρητήριο καὶ πνιγῆκε με... μελί. Ὅσο γιὰ τὸν φίλο μας τὴν γλύτωσε φτηνά μ' ἕνα δεκαήμερο... κόψιμο, ἀπ' τὸ πολὺ τὸ μελί πού ἔφαγε νηοτικός.

ΚΩΣΤΑΣ Τ.

"Αντε ρε φρατέλε καὶ σέφαγα στὴ τρεχάλα !!

ΞΟΡΜΗΣΗ

"Ἐνα γράμμα ἀπ' τὸ μέτωπο τοῦ Βάγγου Ἀληφασκιά στὴν ἀρραβωνιαστικιά του πού τὴν ἔχει προσονομάσει «Ξόρμηση». Τὸ παραθέτω ὅπως μπόρεσα νὰ τὸ κρατήσω σὶδ μυαλό μου.

Ἰαγαπητὴ μ' Ξόρμηση,

Τὶ νὰ σ' γράψῃ καὶ τὶ νὰ σ' μολογήσῃ οὐδὲ κατακαυμένη Ξόρμηση. Ἄν δὲν τς ρίξουμ' οὐδὲ στὴ θάλασσα αὐτοῦς τὸ πληροφρατέλς εἶν νὰ ξεβδουριαστοῦμ' καὶ νὰ μὴ γυρίσουμ' σάϊκοι πίσω. Ἄχρσε τώρα κατακαυμένη Ξόρμηση τί ἔπαθα οὐ καψιρός.

Κεῖ σὲ μιὰ ξόρμηση κατὰ τὴ Κορυθια τς προάλλες πιάκα μ' κάνια κατουσιτὶ χαμπέρια. Μὰ τί χαμπέρια! Μὰ τί χαμπέρια! Μὶ δύγιο ρόδες. Κι' ἀρχίσουμ' νὰ τ' ἀντικρένουμ' περιέργως κι' οὐ Γιάννος τς Μήτραιναις τὰ κάνει γουργουβολιές μὶ τοῦ μροκάματο.

Κι' μ' λείει οὐ Μῆτρος οὐ δεκανέας — Δὲ καρβαλκεὺς κανένα, οὐδὲ Βάγγω, νὰ κάνς κάνια γουργουβολιά; — Μὶ ποῖδ, οὐδὲ Μῆτρο; μ' αὐτῖνο;

— Ἄ! νάταν μπλάο μάλιστα ἀλλὰ αὐτῖνο τοῦ ζουρζουβούλ τ' διδὸλ τὸ χαμπέρ μὴ μ' λὲς νὰ τὸ καρβαλικέψ'.

Κι' κεῖς πού κρέναμ' αὐτὰ νὰς κι' οὐ κῦρ-ἐπιλοχίας!

Κι' μ' ἀντικρέν' περιέργως.

— Δὲ ξαῖρο ἀπδήλατο οὐδὲ Βάγγω; Κι' γῶ οὐ καψιρός ἔγινα κατακόκνος σὺν τὴ πιπριά.

— Πῶς δὲ ξαῖρο' κῦρ—Ἐπιλοχία, ξαῖο'!

— Αἶ τόντες γιὰ τὶ δὲν κάνς κάνια γουργουβοκιά;

Κι' κάνω νὰ δρασκελιό' καὶ πέρν τοῦ κατήφορο, οὐδὲ κατακαυμένη Ξόρμηση καὶ δὲ πῆρα χαμπάρ πῶς βρέθηκα οὐλουζούπιτος μες' τν ἀβεσταριά κι' ἔγινα οὐλος ἕνα οὐ καψιρός.

Αὐτῖνο ἦταν;

Ταῦτα καὶ μένω ὁ ἴδιος

Βάγγωσ Ἀληφασκιάς
μέλλων ὑποδεκανέας

Γιὰ τὴν ἀντιγραφὴν

στρ. Κ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΩΣ ΘΥΜΟΥΝΤΑΙ ΤΗΝ 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ ΤΟΥ 1940

‘Ημάννα πού έχασε τὸ παιδί της

Πῶς τὸ θυμάμαι τ' ἄμοιρο ἐκείνο προῖνό...
Σειρήνες μὲ ξυπνήσανε κι' ἐντύπωσι μού δίνανε
πῶς ἀντηχοῦσαν σάλπιγγες ἀπὸ τὸν οὐρανὸ
πού τὴν ψυχὴ μου σβύνανε!...

Στὴ γειτονιά μας, ζωηρά, χτυποῦσε μὰ καρπάνια
κι' ὁ γυιὸς μου, μόλις ξύπνησε, πετάχτηκε νὰ ἰδῆ
νὰ μάθῃ...

καὶ γυρίζοντας, μού λέει:—Καλὲ μάννα
πόλεμος ἐκηρύχτηκε!...

Καθμένο μου παιδί...

‘Απ’ ὄλους πρώτος ἐτρεξες καὶ μ’ ἀφησες μονάχη
φεύγοντας μ’ ἕνα μου φιλὶ καὶ πιά δὲ μὲ ξανάδες.
Μ’ ἂν ἔπεσε σάν ‘Ελληνας στὴς Κορυθαῖς τὴ μάχη
μ’ ἔκανες πὺδ περήφανη, ἀπὸ πολλὲς μαννάδες!...

‘Η μάννα πού τὸ παιδί της γύρισε

Ναί, ναί... θυμάμαι τὴ στιγμή. Χτυποῦσαν οἱ σειρήνες
κι' ἐτρεξ' ὁ κόσμος σάν τρελλός, νὰ μάθῃ τί συμβαίνει...
Τὶ τραγικὲς κι' ἀξέχαστες στιγμὲς ἦταν ἐκεῖνες:
Πόλεμος... ἐπιστράτευσις...

Σάν τρομοκρατημένη
μὲ τὴν ἰδέα μοναχά, παίρνω μὰ ἐφημερίδα
στὴν ταραχὴ μου νόμιζα πῶς εἶχα βουβαθῆ...
Στὸ δρόμο τὴν ξεδίπλωσα... καὶ διάβασα καὶ εἶδα
πῶς εἶχε ὁ γυιὸς μου προσκληθῆ!...

Τὶ ἀγωνίες πέρασα... Τὶ δάκρυ καὶ τί κλάμμα,
στὴς Παναγιᾶς τὸ εἰκόνημα, σάν τὴν παροκαλοῦσα...
Πουλόβερε, κάλτσες τοῦστολνα... κ' ὅταν μού ἐρχόταν
μὲ τί χαρὰ τὸ ἀγκάλιαζα καὶ πόσο τὸ φιλοῦσα!...

‘Εδωσ' ἡ χάρι τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ παιδί μου γύρισε
καὶ ἡ ἀυλὴ μας γέλασε, τὸ σπῆτι, μοσχομήρισε
μὰ κι' ἂν τυχόν δὲν γύριζε κ' ἔχανα καθ' ἐλπίδα
θάτανε θέλημα Θεοῦ, νὰ πάῃ γιὰ τὴν Πατρίδα!...

‘Ο Παππούς

Θυμάμ' ἐκεῖνο τὸ πρωὶ!... ἀπὸ βροδύς, ἐγὼ
στὸ καφνεῖο τόλεγα:—Πόλεμος μού μυρίζε!...
Οἱ ἄλλοι μὲ κοροΐδευαν, καὶ οἶσ' τ' ὁμολογῶ
σάν ἀρχισε στὴν γειτονιά, σειρήνα νὰ βουίξῃ
ἐγὼ δὲν ἐταράχτηκα... τοὺς τόλεγα:—Θὰ ἰδῆτε
κοντά μας εἶναι ὁ πόλεμος... κοντά μας!... Τὶ θαρρεῖτε.
Τὸ καφνεῖο ἐρόμαξε. Μείνιμα μόνο εἰ γέροι,
τὴν πρόφα σταματήσαμε, ἀνοίξαμε ἕνα χάρτη
κι' ἐκεῖ μὲ τὰ μολύβια μας—ἡ Γερουσία στὸ χέρι
λέγαμε κάθε ἰδέα μας... κουτοῦ στραβῆ καὶ σκάρτη!...
Καφφέδες ἔφερνε ὁ Ταμπῆς, γιὰ τὴν τὴν δυὸ γκαρσόνια
τὴν πρώτη μέρα φύγανε, γιὰ τ' εἶχανε κληθῆ
ὁ ἀνεπιός μου ὁ λοχαγὸς καὶ τέσσερά μου ἐγγόνα
κι' αὐτὰ εἶχαν ντυθῆ!...

‘Η ἀρραβωνιαστικιά

‘Ημουν ἀρραβωνιασμένη κι' ἀπὸ ἔρωτα, τρελλὴ
θὰ γινόταν ὁ γάμος, σ' ἕνα μῆνα τὸ πολὺ
κι' ὅταν ντύθηκε στρατιώτης, ὁ ἀρραβωνιαστικὸς μου
ἦτανε γιὰ μένα ἀλήθεια, ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου!...
Τὰ γλυκὰ τὰ ὄνειρά μας, σβύσανε σ' ἕνα πρωὶ
σιτῶν σειρήνων τὴ βοή
κι' ὅταν μοῦπε ὁ καλὸς μου:—Φεύγω πάω νὰ πολεμήσω
πές μου, πῶς θὰ μὲ θυμάσαι κ' ἂν ἀκόμα δὲν γυρίσω
βούλιαζε γιὰ μένα ὁ κόσμος, εἶδα τὴν καταστροφὴ.

Σὲ δυὸ μέρες εἶχα φύγει. Πήγα κι' εἶγνα ἀδελφή,
Μὲ προσέλαβαν. Φροντίζω, ἐνεργῶ καὶ προσαπθῶ
σ' ἕν' ἀπ' τὰ νοσοκομεία τοῦ μετώπου νὰ βρεθῶ
καὶ μὲ στείλανε ἀμέσως σ' ἕνα προκεχωρημένο.
Σ' ἕνα μῆνα, ποιόν μού φέρνουν καὶ βαρεῖά τραυματισμένο:
Τὸν δικό μου!

Νύχτα μέρα δίπλα στὸ προσκέφαλό του,
φρόντιζα γιὰ τὴν πληγὴν του, γιὰ τὸ κάθε γιαιτρικὸ του
τὸν ἐκύταζα σ' ἀλήθεια σάν μητέρα τοῦ σωστὴ
σάν νὰ ἦμουν ἀδελφὴ του, σάν γυναίκα... σάν μνηστή!...

Μιά φορὰ, πού ἦταν τὸ τραῦμα στὸ πύδ κρίσιμο σημεῖο
θέλησε νὰ παντρευτοῦμε... μέσα στὸ νοσοκομεῖο
μὴν πεθάνῃ καὶ μ' ἀφίσῃ
δίχως ἴσως τ' ὄνομά του μὲ παπᾶ, νὰ μού χαρίσῃ!...

Τοῦπα:—Ναί, δειλά, δειλά...
‘Υστερ' ἀπὸ δυὸ μῆνες, ἦταν ἐντελῶς καλά.
Τώρα ζοῦμε εὐτυχισμένοι καὶ τὸ μέλλον μᾶς ἀνήκει.
Κάναμ' ἕνα κοριτσάκι...
— Πῶς τὸ λένε ἀλήθεια;
— Νίκη!...

‘Η χήρα

Πῶς νὰ ξεχάσω ἡ φτωχὴ, τὴ μέρα τὴν πικρὴ
πού μ' ἔκανε καὶ χήρεψα
καὶ πόνεσα καὶ γυρεψα
γιὰ τὴ μεγάλη θλίψι μου, παρηγοριά μικρὴ!...

Πῶς νὰ ξεχάσω τὴ βραδυά, πού ὁ ἄντρας μου, φαντάρος
μοῦπε:—Γ' ναίκα, θάρρος!...
‘Εγὼ πάω στὸν πόλεμο... κύτταξε τὰ παιδιὰ
καὶ πᾶσ' τοὺς τὴν Πατρίδα μας νὰ ἔχουν στὴν καρδιά!...

Κι' ἔφυγε καὶ δὲν γύρισε καὶ μ' ἀφησε μονάχη
πάνω στὴν Πίνδο ἔπεσε, στὴν πρώτη μάχη
καὶ ὄλ' ἡ παρηγορία μου
εἶναι νὰ λέω σ' ἀγόρια μου:
— Μιά σφαῖρα σάν καὶ σήμερα, τοῦ μῆτωσε τὰ χεῖλη,
γιορτάζει ὁ πατέρας σας ἀνάψτε τὸ καντήλι!...

Δ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Πέτρου Οπάλη

Η ΜΕΓΑΛΗ ΜΕΡΑ...

(Εκείνος, ανάπηρος του 'Αλβανικού πολέμου. Τυφλός, εδώ κι' έφτά χρόνια μένει σε κρατικό ίδρυμα. Εκείνη, αδελφή του ιδρύματος. Τά 7 χρόνια που ζούνε μαζί τους δέσαν με μιὰ τρυφερή στοργή.

Αυτό τὸ δειλὶ τῆς 28 Ὀκτωβρίου 1948 κάθονται στὸν μικρὸ κῆπο τοῦ ιδρύματος. Εκείνος σὲ πολυθρόνα μὲ ρόδες, μὲ τὰ σβυστά του μάτια στραμμένα στὸ μέρος τῆς. Εκείνη, στὸ πεζούλι πλαί του. Γαληνὸ δειλὶ, γερμὰ γλύκα)

EKEINOS. (Κόβει τὴν σιωπή). Πές μου Μαίρη, πῶς εἶναι ἡ πλάση;

EKEINH. (Τοῦ χαϊδεύει τὸ χέρι). Γιατὶ ρωτᾷς Κώστα;

EKEINOS. Νιώθω πῶς θάναί πολὺ ἔμορφα. Οἱ αἰσθήσεις μου γέμισαν γλύκα. (Πικρά). Βλέπεις, εἶσαι ἔμεις οἱ τυφλοὶ ζῶμε. Μὲ τίς αἰσθήσεις. (Σιωπὴ. Σὲ λίγο ψιθυριστά). Ἐνα ὥρατο δειλὶ πάντοτε σοῦ φέρνει στενοχώρια. Ἴδιως δταν εἶσαι δυστυχισμένος!

EKEINH. (Ἐπιτημητικά). Κώστα!...

EKEINOS. Μὲ συγχωρεῖς. Μὰ σὲς οἱ ἄλλοι—δὲν ξαίρεται πόσο ἡ ψυχὴ εἶναι ἄδεια—δταν μὲ μάτια δοθάνοιχα—βαδίζεις στὰ σκοτάδια! (Ψιθυριστά). Ποιδς ξαίρει. Ἴσως τὸ ἐννοιοθε ὁ ποιητῆς σὰν ἔγραφε αὐτοὺς τοὺς στίχους!

EKEINH. Θά σὲ μαλώσω!

EKEINOS. Δὲν τὸ θέλω Μαίρη. Δὲν εἶμαι πεισιμστής. Ξέρεις δι 7 ὀλάκαιρα χρόνια βάστηξα ἀγόγγυστα τοῦτο τὸ βάρος. Μὰ...

(Ἐκείνη τοῦ χαϊδεύει τρυφερά τὸ χέρι. Περνάει λίγη ὥρα).

EKEINOS. Εἶναι φωταγωγημένη ἡ

Ἀκρόπολη;

EKEINH. Ναί. (Σιωπὴ).

EKEINOS. Δὲν μοῦδες; εἶχε κόσμο στὴν παρέλαση;

EKEINH. Πάρα—πολύ! Τὶ νὰ σοῦ πῶ; Πρώτῃ φορὰ εἶδα τόσο πλῆθος!

EKEINOS. (Μουρμουριστά). Ναί. Ἀκουσα τὰ ἀτελείωτα χειροκροτήματα. (Τῆς σφίγγει δυνατὰ τὸ χέρι.)

EKEINH. Ἴδιως, δταν περνοῦσατε ἐσεῖς οἱ ἀνάπηροι τοῦ Ἀλβανικοῦ. Ἐ, τότε γίνηκε χαλασμός. Μά... Τὶ ἔχεις;

Κώστα! Κλαῖς; (Ἀνήσυχη). Γιατί;

EKEINOS. ὦ! Δὲν εἶναι τίποτε. Παιδιαρισματα. Ἐχεις δίκιο σὰν λές δι εἶμαι ἕνα παιδί!

EKEINH. (Τρυφερά). Εἶσαι ἕνας μεγάλος ἄντρας.

(Σιωπὴ. Κάποιο τριζόνι τὴν κόβει μὲ

τίς «τρίλλες» του. Ἡ νύχτα πιά ἀπλώθηκε παντοῦ).

EKEINOS. (Σιγά). Σήμερα κλείνουνε 7 χρόνια! (Ἐπαναλ μβάνει) 7 χρόνια! πῶς κύλησαν; Κι' ὅμως, λές κι' εἶναι τώρα κείνη ἡ στιγμή. Σιρῆνες, βοὴ καὶ κόσμος τρομαγμένος πού ξεχύθηκε ὕστερα σ' ἕνα τρολλὸ πανηγύρι χαρᾶς. Μέσα σ' αὐτοὺς κι' ἐγώ! ὕστερα... (Πολὸ σιγά) Ὑστερα, κεί στὴ Τρεμπεσίνα, τὸ βλῆμα

μοῦ στήριξε τὸ φῶς! (Σιωπὴ. Εκείνη ἐξακολουθεῖ νὰ τοῦ χαϊδεύει τὸ χέρι.

EKEINOS. Θυμάμαι στὴν Κατοχὴ. Τέτοια μέρα, τὸ πρωὶ στὸν Ἄγνωστο. Πήγαμε κι' εἶπαμε δυὸ λόγια σ' ἐκείνους πού μέιναν θυσιὰ στὸν ἱερὸ Ἀγῶνα μας! Θέ μου!

EKEINH. Κι' ὅμως, ὅλα κείνα, πάει, πέρασαν. Στὰ μάτια μας, νέες ε'κόνες πιά. τὸ ἴδιο ματαμένες. Νέος πόλεμος, τὸ ἴδιο σκληρὸς κι' ἀποφασιστικὸς.

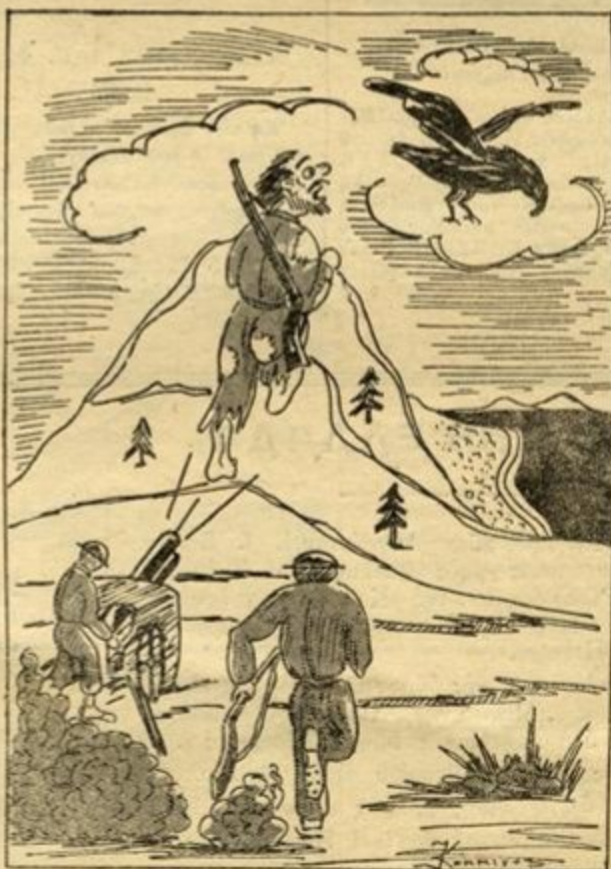
EKEINOS. Ἐχεις δίκιο. Ὅμως, δὲν φαντάζομαι νὰ μᾶς ξεχάσουν καμμιὰ φορὰ, ἐμάς, τοὺς πρωτοπόρους τοῦ ΟΧΙ! (Ἀνήσυχη). Λές Μαίρη;

EKEINH. Ὅχι! Σὲς εἶστε οἱ πρώτοι! Σ' εἶσας τὸ πρῶτο βραβεῖο! Τοῦτοι τώρα, οἱ νέοι μαχητές, σ' ἀχνάρια σας βαδίζουν! Σὲς εἶστε ὁ Φάρος!

EKEINOS. (Ἐντονα). Ναί, ἐμεῖς! Ἐμεῖς δεῖξαμε τὸν δρόμο! (Ζωνερά). Ναί, εἶσαι κερδίζεται ἡ λευτεριά. Μὲ αἷμα! Μὲ θυσιές! Πολλές θυσιές!

(Ἄσ' τὸν Λυκαβητὸ ἐκπυροκροτοῦν κανόνια. Δυνατὰ, χαροῦμενα ἀπὸ κάποιο ράδιο, ἀκούγεται ἡ ἐπωδὸς τῶν ἠρωϊκῶν φαντάρων): Ἡ Ἑλλάδα ποτὲ δὲν πεθαίνει... **AYΛΛΙΑ**

Π. ΟΠΑΛΗΣ

ΣΥΜΜΟΡΙΤΗΣ : Ἄσ'! Νάμουν πουλί νὰ πέταγα...

ΠΑΝΘΕΟΝ ΗΡΩΩΝ

ΘΩΜΑΣ ΔΗΜ. ΝΙΚΗΤΑΣ
Αντισχης πεζικού

Σειμὸς Ἀξιόκός καὶ φιλογερός Ἕλληνας. Τραυματισθεὶς εἰς ἀγώνα ἐκ τοῦ συστάδην εἰς ΚΑΖΑΝΙ—ΜΟΥΚΑ τῆς ΠΙΝΔΟΥ τὴν 29-10 1940 ἐστάλη μετὰ τὴν ἀνάρρωσίν του τῇ αἰτίᾳ του εἰς Μακεδονικὸ μέτωπον ὅπου μαχόμενος ὡς Λέων ΕΠΕΞΕΝεὶ ΡΟΥ-ΠΕΣΚΟ (Ρουπέλ) τὴν 6 Ἀπριλίου 1941.

ΜΑΡΟΧΑΙΟΣ ΙΑΚ. ΦΡΙΖΗΣ
Συνταγματάρχης

Ἐκ τῶν ἀρίστων Ἀξιοκῶν τοῦ Στρατοῦ μας. Ἀφοῦ μετέσχεν εἰς σφοδαίαν μάχων προκυνδινεύων καὶ παρασύρων τοὺς ἀνδρας του, δι' οὗς εἶχε καταστῆ σύμβολον ἀνδρείας καὶ ἀρετῆς, ΕΠΕΞΕΝ ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ἐν ΠΡΕΜΕΤΗ τὴν 5 Δεκεμβρίου 1940.

ΠΑΝΑΓ. ΗΛ. ΜΑΝΤΟΥΒΑΛΟΣ
Ταγματάρχης πεζικού

Ἀξιόκός ἀρίστου ἤθους καὶ μορφώσεως. Εὐρέθεις κατὰ τὴν Ἰταλικὴν ἐπίθεσιν μετὰ τὸ Τάγμα του εἰς τὰ σύνορα ἀνέτρεψε τὸν ἀτιμο ἐπιδρομέα καταστάς θρούλλος. Τέλος μαχόμενος ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀνδρῶν του ΕΠΕΞΕΝ ΗΡΩΪΚΩΣ εἰς ΜΟΡΑΒΑ (ὕψ. 1878) τὴν 17 Νοεμβρίου 1940.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1948

Τὴν 24ην πρὸς 25ην Αὐγούστου ἔ. ἔ. ἔπασεν ἡρωϊκῶς μαχόμενος πρὸς κατάληψιν τοῦ ὑψώματος 1420 (ΒΑΡΟΣ) βορείως τῆς Καστοριάς, ὁ ἐφεδρὸς Ὑπολοχαγὸς Πεζικοῦ Μπισοάνης Γεώργιος τοῦ 593 Τάγματος Πεζικοῦ.

Τὸ θλιβερὸ γεγονός ἀνιγγεῖται εἰς τὸν Πατέρα τοῦ ἥρωος κ. Μπισοάνην Ἀθανάσιον, ἀντιστρατήγον ἔ. ἄ. ὁ Διοικητὴς τῆς 53ης Ταξιαρχίας κ. Δ. Γεωργαντάς διὰ συλλυπητηρίου ἐπιστολῆς του.

Ἐντὸς ὀλίγων ὁμῶς ἡμερῶν ἔλαβε τὴν κάτωθι ἐπιστολὴν ἐκ μέρους τοῦ ἡρωϊκοῦ Πατρός, Ἀνωτάτου Ἑλληνος Ἀξιωματικοῦ.

Ἀθήναι 7 Σεπτεμβρίου 1948

Ἀγαπητέ μοι Ταξίαρχε,

Σὰς εὐχαριστῶ θερμῶς διὰ τὰ λίαν συγκινητικὰ καὶ ὠραία λόγια, τὰ ὁποῖα εἶχατε τὴν εὐγενῆ καλωσύνην νὰ μοῦ γράψητε διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ παιδιοῦ μου.

Τοῦτο γὰρ μένα εἶναι μιὰ μεγάλη παρηγοριά καὶ με καθιστᾷ υπερῆφανον, διότι τὸ παιδί μου ἔπασεν μαχόμενον ἡρωϊκῶς διὰ τὴν ἀκεραιότητα τῆς προσφιλοῦς Πατρίδος μας καὶ γιὰ τὰ Ἰδανικά τῆς Ἑλευθερίας.

Καὶ πάλιν σὰς εὐχαριστῶ.

Μὲ ἐκτίμησιν
Α. ΜΠΙΤΣΑΝΗΣ
Ἀντιστρατήγος ἔ. ἄ.

ΓΡΑΜΜΟΣ

Κόντευε νά χαράξη. 'Ο οὐρανός θολός άκόμα άπ' τήν καπνία και τó καφτό μολύβι πού χύθηκε βροχή άπό βραδύς σου πλάκωνε τά στήθια κι' ή όσμή του μπαρουτιού σου τρυπούσε τά ρουθούνια,

Σάν άφηνιασμένα άτια προσμέναμε τó χάραμα νά ξεχυθούμε σάν και χτές. Τ' άστέρια τρεμόβηναν άκόμα στις κορφές του Γράμμου. 'Ακάθεκτοι σάν ένα σώμα, με μιá ψυχή, όρμήσαμε και ομαξάμε τους λύκους της Τοσκάνης. Γιόμισε ό κάμπος με κοκκορόφτερα. Θαρρείς βρικέμασταν σε πανηγύρι.. «Μπόνο γκρέκο! μπόνο γκρέκο!» 'Ακούγονταν άπό παντού. Σάν λείψανα μες στις φαρδαλές τους στολές, τρέμοντας σάν ψοφάρια σκυλιά, ξετρούπωναν άπ' τά χαρακώματα με τά χέρια ψηλά οι φρατέλοι. Οι νίκες μας διαδέχονταν ή μιá τήν άλλη, κι' ή προσέλαση του ήρωϊκού στρατού συνεχίζονταν. 'Ασημοι ως χτές τόποι, γίναν σύμβολα ιερά. Κόνιτσα, 'Ιβάν, Μοράβας, Κλεισούρα, Τεπελένι. 'Ασβεστες δόξες, πού θά μείνουν στους αιώνες,

Τό πρώτο χιόνι σκέπασε τή ντροπή τους και στις μορφές λαμποκοποΐσ' ή δόξα της 'Ελλάδας. Κερδοσμένη μ' αίμα, ξεπέρασε του ούρανού τά πλάγια και λάμπρυνε δλη τή πλάση. Θαμνωμένος ό κόσμος αναρωιότανε...! Τι νάναι τάχα ή άστρα φτερή λαμπράδα τ' ούρανο...! Σύμβολο ήρωϊσμού στα πέρατα της οίκου μένης ή 'Ελλάδα. Ξιναζωντάνεψαν οι Πλαταιές κι' οι Θερμοπύλες.

Κι' ό χειμώνας προχωρεί. Τό χιόνι κατακυλιώντας άπ' τις κορφές στις πλαγιές, στους κάμπους, στα φαράγια, λεύκανε σιγά-σιγά τήν πλάση όλη.

Οι μήνες κύλησαν κι' αυτοί σιγά σιγά και μπήκε ή άνοιξη. Φίλαγγες άτέλειωτες με τó σιγητό του νικητή παράστημα πήραμε τó δρόμο του γυρισμού. 'Ο οὐρανός θολός κι' ή πλάση λυπημένη. Τά πρώτα δάκρυα κύλησαν στο καταπράσινο χώμα. Κόντευε νά χαράξη μιá. Στις κορφές του Γράμμου τρεμόβηνε τ' άστέρια τή

'Αν έμπαινε πός θάβγαίνε

Μή στεναχωριέσαι καπετάνιο και οι 'Ιταλοι έτοι τήν πάθανε τó 1940 στο Γράμμο!

αύγης. Δειλά—δειλά, ξεπροβάλαν στο μισοσκόταδο τά πρώτα σπίτια. Στο σταυροδρόμι του χωριού δίπλα στις βρύσες, μιá όγδοντάχρονη γρηουλά άκουμπισμένη στο ραβδί της σιαυροκοπιότανε.

— Στο καλό παιδιά μου, κατόρθωσε στο τέλος νά ψελίση, και στα τρεμάμενά της χείλη καφτά άρχισαν νά κυλούν τά δάκρυα.

— Καί μην ξεχνάτε ποτές παιδιά μου, πός σ' αυτό τó Ελληνικό κομμάτι ζούν 'Ελληνες.

— Ναι γιαγιά, της άποκριθήκαμε όλοι μαζί. Ποτές δέν θά σάς ξεχάσουμε. Σάς ύποσχόμαστε κι' θά κρατήσουμε τήν ύπόσχεσή μας.

'Εφεξε μιá για καλά κι' ή φάλαγά μας ξεμάκρυνε άπ' τó όμορφο 'Ελληνικό χωριοντάκι.

Θ. ΕΛΡΕΜΙΤΗΣ
'Εθνοφρουρός

ΣΑΝ ΠΡΩΤΑ

ΟΙ ΕΜΠΙΝΕΥ

Ο Αείμνηστος ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ
τηγον

Έκατέρωθεν: Σκηνές από
'Αλβανία. Κάτω Δεξιά: Ο
ροϊκού

ΚΑΙ ΑΝΤΡΕΙΩΜΕΝΗ...

ΥΣΤΑΙ ΤΗΣ ΝΙΚΗΣ

Ε ΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β' με τόν 'Αρχιστρά-
την. ΑΛ. ΠΑΠΑΓΩΝ

την μεγαλειώδη έποποιία του Στρατού μας στήν
'Αρχιστράτηγος έπιθεωρεί και συγχαίρει 'Η-
ους τραυματίας μας.

ΥΠΟΙΣ 1, Παπανικολάου Βορέου 7 'Αθήναι Τηλ. 24.040

